

dr Aleksandra Krauze-Kołodziej
prof. dr hab. Urszula Paprocka-Piotrowska
dr Andrzej Gładysz
dr hab. Ewa Domagała-Zyśk, prof. KUL
dr Klaudia Martynowska
dr hab. Artur Bartnik

Tutoring dla początkujących

5 kroków do wdrożenia indywidualizacji nauczania

Podręcznik powstał w ramach projektu pozakonkursowego POWER „Doskonałość dydaktyczna uczelni”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Osi priorytetowej III; Działania 3.4 realizowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki (Beneficjent)

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

*Nauczyciel to ktoś bardzo wyjątkowy,
kto potrafi wykorzystać swoją
pomysłowość, dobroć i dociekliwy
umysł do wypracowania rzadkiej
umiejętności zachęcania innych
do myślenia, marzenia, poznawania,
próbowania, działania!*

B. Conklin

Copyright by:
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Lublin 2023

Oprawa graficzna:
7colors Tomasz Gąska

Material dystrybuowany bezpłatnie

Podręcznik Tutoring dla początkujących

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II łączy kształcenie na najwyższym poziomie z działalnością formacyjno-wychowawczą oraz misją służenia społeczeństwu. Mając na uwadze to, że rozwój kadry dydaktycznej jest nieodzownym elementem procesu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, nauczyciele akademicy KUL biorą czynny udział w ogólnopolskich programach służących podniesieniu kompetencji w zakresie stosowania nowoczesnych metod dydaktycznych. Cennym efektem pracy naszych ekspertów w obszarze tutoring jest niniejsza publikacja, poświęcona teoretycznym i praktycznym aspektom tej metody, która ma za zadanie wesprzeć nauczycieli zainteresowanych wdrażaniem jej do swoich zajęć. Mam nadzieję, że pomoże nie tylko zrozumieć znaczenie korzyści płynących z tutoring, ale także dostarczy praktycznych narzędzi do jego wdrożenia, jak również przyczyni się do upowszechnienia tutoring w środowisku akademickim.

dr hab. Ewa Trzaskowska prof. KUL
Prorektor ds. kształcenia

Spis treści

Wstęp. Skąd tutoring na uczelniach w Polsce?	6
1. O czym mówimy?	
Definicje i modele tutoringu	11
Czym jest tutoring? Kim jest tutor?	12
2. Tutoring w praktyce akademickiej.	
Jak to zrobić?	19
2.1. Tematyka spotkań	21
2.2. Możliwe formy spotkań	29
2.2.1. Spotkanie 1:1.	
Proces tutoringowy od planowania do realizacji ...	30
2.2.2. Luksus małych grup – przykładowe rozwiązania ...	34
2.2.3. A jeśli nie jest tak luksusowo...	
Elementy tutoringowe podczas pracy	
z większą grupą	37

3. Ścieżka rozwoju tutora w 5 krokach	42
Krok 1 – najpierw baza	43
Krok 2 – pora na szkolenie	45
Krok 3 – do roboty!	46
Krok 4 – ewaluuj i daj się ewaluować!	47
Krok 5 – podziel się	49
Podsumowanie.Jaką zobaczysz różnicę?	51
Aby pójść dalej...	
Gdzie warto zajrzeć i co przeczytać?	57
Sylwetki ekspertów Laboratorium Tutoringu	59

Wstęp. Skąd tutoring na uczelniach w Polsce?

W kontekście ewolucji systemów edukacyjnych oraz rosnących wymagań wobec szkolnictwa wyższego, tutoring staje się coraz bardziej kluczowym elementem współczesnej dydaktyki uniwersyteckiej. Nie jest on nowością w pedagogice, lecz jego znaczenie i wpływ w ostatnich latach znacząco wzrosły, zwłaszcza w kontekście projektów realizowanych w ramach polskiego szkolnictwa wyższego¹. Dynamiczne zmiany w środowisku naukowym, postępująca globalizacja oraz ewolucja metod nauczania, a także ciągle zmieniające się oczekiwania studentek i studentów nakładają na nauczycieli akademickich konieczność przemyślenia i dostosowania swoich metod dydaktycznych. Niniejszy podręcznik stanowi odpowiedź na te wyzwania, próbując zgłębić i przedstawić kluczowe aspekty tutoringu, jego teoretyczne podstawy oraz możliwości praktycznego zastosowania podczas zajęć uniwersyteckich.

Rosnącemu zainteresowaniu tutoringiem oraz wdrożeniem różnych jego modeli na polskich uczelniach sprzyjały podjęte w ostatnich latach przez Ministerstwo Edukacji i Nauki inicjatywy i projekty, takim jak Mistrzowie Dydaktyki (*Masters of Didactics*, MoD), a następnie Doskonałość Dydaktyczna Uczelni (DDU).

Niewątpliwie, największe zainteresowanie tutoringiem pojawiło się w związku z podjęciem w 2017 roku przez Ministerstwo projektu Mistrzowie Dydaktyki, inicjatywy współfinansowanej przez Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój. Celem projektu było wsparcie innowacji i doskonalenia procesów nauczania, rozwijanie

umiejętności pedagogicznych, lepsze rozpoznawanie i promocja opieki dydaktycznej nad studentami wśród nauczycieli akademickich w Polsce. Partnerami zagranicznymi projektu było 5 uniwersytetów z pierwszej setki najlepszych uniwersytetów na świecie według Akademickiego Rankingu Światowych Uniwersytetów:

1. Uniwersytet w Aarhus (AU)
2. Uniwersytet w Gandawie (GU)
3. University College London (UCL)
4. Uniwersytet w Groningen (UG)
5. Uniwersytet w Oslo (UO)

Projekt zakładał opracowanie koncepcji wdrożenia tutoringu na polskich uczelniach na bazie doświadczeń partnerów zagranicznych poprzez przeszkolenie grupy nauczycieli akademickich oraz wdrożenie nowych rozwiązań w dziedzinie opieki dydaktycznej, mających na celu wsparcie zarówno wybitnie utalentowanych oraz mniej zdolnych studentów.

Projekt składał się z 3 części: Testowania, Wdrożenia oraz Programu Zaawansowanego Podczas pierwszej części wybrani w procesie rekrutacji nauczyciele akademicy z różnych polskich uczelni odbywali wizyty studyjne i szkolenia u partnerów zagranicznych. Zainspirowani zaobserwowanymi tam rozwiązaniami, rozpoczęli implementowanie metod tutoringowych na swoich uczelniach podczas zajęć oraz tworzenie sieci wsparcia z innymi nauczycielami akademickimi w zakresie nauczania i opieki wsparcia dydaktycznego. W części drugiej projektu kontynuowane było wdrożenie poznanych metod podczas spotkań indywidualnych z tutorantami. Część trzecia, czyli program zaawansowany, przeznaczona dla uczestników poprzednich części projektu, przygotowana została przez ekspertów z University of Groningen

¹ Sytuacji tej sprzyja także szybki rozwój tutoringu w polskich szkołach – na ten temat zob. informacje oraz spis opracowań na stronie: <http://www.tutoringszkolny.pl/tutoring/o-tutoringu> Tą problematyką oraz szkoleniami nauczycieli-tutorów (kurs I i II stopnia, a także inne szkolenia rozwojowe) zajmuje się Instytut Tutoringu Szkolnego (<https://instytuttutoringuszkolnego.pl/>).

i umożliwiła wyspecjalizowanie się w kluczowych obszarach związanych z nauczaniem w szkolnictwie wyższym poprzez skupienie na realizacji konkretnego projektu na swojej uczelni. W ramach programu uczestnicy wybierali jedną spośród następujących ścieżek szkoleniowych:

- **Train the Trainers:** celem ścieżki było przygotowanie przyszłych trenerów i wykładowców uniwersyteckich do projektowania, wdrażania i oceny programów rozwoju zawodowego nauczycieli akademickich w ich macierzystych uniwersytetach;
- **Advanced Teaching and Tutoring Qualification:** umożliwiał uczestnikom stworzenie projektu innowacyjnego dla ich sytuacji dydaktycznej/tutorskiej, koncentrującego się na najnowszych metodach, trendach i kierunkach w nauczaniu;
- **Educational Leadership:** ścieżka skierowana była do doświadczonych pracowników uczelni, którzy pełnią wiodącą rolę w jednym lub większej liczbie programów edukacyjnych. Ścieżka koncentrowała się na rozwijaniu wizji i strategii nauczania ukierunkowanego na studenta.

Każda z powyższych ścieżek uzupełniana była przez krótkie moduły wspólne skupiające się na różnych nowoczesnych rozwiązaniach dydaktycznych.

Rezultatem projektu Mistrzowie Dydaktyki było opracowanie *Modelu wdrożenia tutoringu na polskich uczelniach*². W trakcie

² Oficjalna dokumentacja dotycząca projektu znajduje się na stronie Ministerstwa Edukacji i Nauki: <https://www.gov.pl/web/>

trwania MoD powstały trzy wersje modelu udostępniane na stronie Ministerstwa Edukacji i Nauki. Finalny model wdrożenia opublikowany został w 2022 roku i zaprezentowany podczas zorganizowanych online konferencji 26 kwietnia i 22 czerwca 2023 roku³. Wynikiem projektu MoD był znaczący wzrost zainteresowania nowoczesnymi metodami dydaktycznymi, w tym tutoringiem, na polskich uczelniach.

Opracowanie ***Tutoring dla początkujących. 5 kroków do wdrożenia indywidualizacji nauczania*** jest zwieńczeniem podejmowanych od 2017 roku działań, które miały za zadanie zapoznanie nauczycieli akademickich z nowoczesnymi metodami dydaktycznymi, w tym z metodami tutoringowymi. Autorzy mają tym samym nadzieję, że stanie się ono pomocne w zrozumieniu znaczenia i korzyści płynących z tutoringu w trosce o podniesienie jakości kształcenia (nauczania) i autonomii pracy studentów (uczenia się).

Podręcznik ***Tutoring dla początkujących*** składa się z trzech rozdziałów. Rozdział I skupia się na teoretycznych aspektach tutoringu. Prezentuje on różnorodność definicji pojęcia *tutoring*, podkreślając jego ewolucję i niuanse znaczeniowe w różnych kontekstach akademickich. Ponadto, analizowane są tu modele tutoringu, które stały się fundamentem dla wielu praktyk edukacyjnych stosowanych w uczelniach wyższych na całym świecie. Kolejne części

.....
edukacja-i-nauka/informacje-o-programie-mistrzowie-dydaktyki, dostęp 5.09.2023

³ Project: Masters of Didactics. *A Masters Of Didactics Model for University Teaching and Tutoring. Final version*, edited by J. Brdulak, K. Glińska-Lewczuk, A. Janus-Sitarz, J. Uriasz, 2022. Online: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/ostateczny-model-stosowania-tutoringu>, dostęp 5.09.2023. Model ten stanowić będzie punkt wyjścia dla rozwiązań zaproponowanych w tym podręczniku.

opracowania (rozdziały II i III) skierowane są ku praktycznym aspektom zastosowania metod tutoringowych. W rozdziale II omawiane są tematy i możliwe formy pracy ze studentem w ujęciu indywidualnym (1:1), w małych grupach, jak również w kontekście bardziej licznych (tzw. większych) grup studenckich. W rozdziale tym zwrócono też uwagę na wyzwania, możliwości i strategie skutecznego stosowania metod tutoringowych w różnych kontekstach dydaktycznych (między innymi poziomy nauczania, profile studentów, potrzeby tutorantów). Rozdział III ukazuje progresywną ścieżkę rozwoju tutora opartą na najlepszych praktykach

w tej dziedzinie. Krok po kroku prowadzi on czytelnika przez etapy kształcenia i doskonalenia się w roli tutora, oferując konkretne narzędzia, metody i zasoby.

Autorzy niniejszego opracowania ufają, że podręcznik stanie się wszechstronnym źródłem wiedzy dla nauczycieli akademickich oraz wszystkich zainteresowanych efektywnym wdrażaniem i praktykowaniem tutoringu w polskim środowisku edukacyjnym.

Zapraszamy do lektury!

Zanim przejdziesz do Rozdziału 1 zastanów się:

- 1. Czy spotkałeś się już z pojęciem tutoringów?***
- 2. Jeśli tak, to jak je rozumiesz?***
- 3. A może miałeś już sposobność pracy metodą tutoringową? Byłeś tutorantem czy tutorem?***
- 4. Jak wspominasz to doświadczenie***

1.

O czym
mówimy?

Definicje i modele
tutoringu

Czym jest tutoring?

Kim jest tutor?

Tutoring jest pojęciem, które ma wiele definicji. Jedni, wychodząc od łacińskiej etymologii słowa „tūtōr”⁴, aby zrozumieć jego znaczenie, odwołują się do współczesnego słownikowego wyjaśnienia „tutora” jako „pracownika uniwersytetu lub innej szkoły czuwającego nad przebiegiem studiów studentów kształcących się w indywidualnym trybie”⁵. Wówczas tutoring byłby tożsamy z indywidualizacją nauczania. Inni zastanawiają się czy tutoring mógłby zostać nazwany metodą dydaktyczną – dyskusja na ten temat wśród badaczy jest wciąż otwarta: wielu z nich się temu sprzeciwia, np. Jendza (2016, 42) twierdzi, że „nie można zgodzić się na definiowanie go jako metody”; inni zaś w swoich publikacjach stosują takie określenie, np. Czekierda (2015, 20) stwierdza, że „tutoring to metoda indywidualnej opieki nad podopiecznym, oparta na relacji mistrz-uczeń, która dzięki integralnemu spojrzeniu na rozwój człowieka stara się o pełny rozwój jego potencjału”. Są również badacze zachowujący w tej kwestii należytą – jak się wydaje – ostrożność. Karpińska-Musiał (2016, 80) pisze, że „tutoringu nie powinno się finalnie zamykać (i chyba nie można) w ramach pojęciowych znanych z dotychczasowych pól koncepcyjnych lub też definiować go językiem lingwistyki, stosując ściśle określone ramy semantyczne (semantic frames)”. Kwestię tę komplikuje również fakt, iż często w literaturze tutoring opisywany jest w kontekście

edukacji spersonalizowanej i definiowany w odniesieniu do takich pojęć jak mentoring czy coaching (Sarnat-Ciastko 2015; Czekierda i in. 2015; Dziedziczak-Foltyn, Karpińska-Musiał, Sarnat-Ciastko 2020, Domagała-Zyśk 2021a).

Aby więc wyjaśnić pojęcie tutoringu należy na nie patrzeć bardziej holistycznie rozumiejąc tutoring jako *spersonalizowane podejście edukacyjne stawiające na rozwój osoby w jej pełni, z uwzględnieniem jej różnorodnych potrzeb i możliwości i mające na celu podniesienie jakości kształcenia*. Niesie to za sobą możliwość implementowania różnorodnych metod indywidualizacji pracy w najróżniejszych formach, podążając za różnymi modelami. Najważniejsze jednak, aby typy, formy i modele pracy tutoringowej dostosowane były do potrzeb tutorantów, możliwości uczelni oraz zgodne z przekonaniami tutorów. O ile nie ma więc jednej uniwersalnej definicji tutoringu, o tyle dla zobrazowania możliwych jej wariantów, przykładów wdrażania metod tutoringowych i wsparcia oferowanego tutorom wskazać można rozwiązania przyjęte przez uznane ośrodki akademickie w Europie: Uniwersytet w Aarhus (AU), Ghent University (GU), University College London (UCL), University of Groningen (UG), University of Oslo (UO), Oxford University (OU) oraz w USA: Stanford University i University of California, Berkeley.

⁴ Oznacza „obrońcę/opiekuna”, <https://www.online-latin-dictionary.com/latin-english-dictionary.php?lemma=TUTOR300>.

⁵ Słownik PWN 2019, <https://sjp.pwn.pl/slowniki/tutor.html>.

Uniwersytet w Aarhus (Center for Educational Development: https://ced.au.dk/)	
Definicja/ sposób rozumienia tutoringu	Tutoring jako kompleksowe doradztwo akademickie dotyczące kwestii akademickich i osobistych. Na tym uniwersytecie obowiązują dwie definicje tutoringu: 1) Tutoring jako kompleksowe doradztwo akademickie w sprawach naukowych i osobistych, w tym na temat procesów uczenia się, procedur i oczekiwań, opinii, rozwoju akademickiego oraz wsparcia osobistego 2) Tutoring to relacja mistrz-uczeń mająca na celu rozwój kompetencji akademickich, społecznych i osobistych studenta lub grupy studentów. Ponadto w uniwersytecie Aarhus za tutoring uznaje się korepetycje prowadzone jako zajęcia pozalekcyjne lub korepetycje zintegrowane z programem nauczania. → może odnosić się do opieki instytucjonalnej, tutoringu indywidualnego, korepetycji, tutoringu grupowego, e-tutoringu i tutoringu akademickiego. → zwykle traktowany jako superwizja, ale nie zawsze.
Sposoby wdrażania tutoringu	→ wsparcie akademickie i osobiste, w tym dotyczące procesów nauczania, procedur, rozwoju akademickiego i wsparcia osobistego. → dwa modele tutoringu: dodatkowy (poza programem nauczania; realizowany jako dodatkowe godziny spotkań) i zintegrowany z programem nauczania.
Wsparcie oferowane dla tutorów	Wspiera rozwój zawodowy tutorów poprzez praktykę refleksji, uwzględniającą perspektywę własną, studentów, współtutorów i teoretyczne

Uniwersytet w Gandawie (Department of Educational Policy: https://www.ugent.be/en/ghentuniv/management-administration/dowa)	
Definicja/ sposób rozumienia tutoringu	Przyjmuje szerszą definicję tutoringu. Pierwszy model bazuje na badaniach Tigelaar-a oraz Gilis et al. (2008)³, które opisują szereg ról współczesnego nauczyciela akademickiego. Oprócz bycia ekspertem w zakresie wiedzy merytorycznej rolą nauczyciela akademickiego jest ułatwianie procesu uczenia się, co oznacza, że jest on projektantem procesu edukacyjnego, zarządzającym procesami grupowymi, ewaluatorem, osobą uczącą się przez całe życie, technologiem edukacyjnym i gwarantem jakości kształcenia. Drugi model opisuje kompetencje tutora. Wyróżnia on trzy główne kompetencje: meta-poznawcze (meta-kognitywne), społeczno-komunikacyjne oraz organizacyjne. 1. Kompetencje meta-poznawcze: nauczyciel akademicki stymuluje rozwój i rozumienie wiedzy w grupie, zadaje właściwe pytania, w razie potrzeby oferuje pomoc, udziela informacji zwrotnej, stosuje refleksję wraz ze studentami. 2. Kompetencje komunikacyjne: nauczyciel akademicki buduje bezpieczne i przyjazne środowisko do nauki. W tym celu jest mu potrzebna umiejętność słuchania, komunikacji werbalnej i niewerbalnej itp. 3. Kompetencje organizacyjne: nauczyciel akademicki wie, jak zachęcić studentów do udziału w procesie uczenia się, zarządzać interakcjami podczas zajęć i procesem współpracy studentów, posiadać umiejętność zarządzania czasem itp. Uniwersytet w Gandawie zakłada, że nauczyciele akademicy pełnią wyżej opisane role i posiadają kompetencje tutora zarówno w zajęciach 1:1, z małą grupą studentów oraz gdy są odpowiedzialni za dużą grupę studentów. Pierwszy kontekst jest zgodny z interpretacją „spersonalizowanego uczenia się” Uniwersytetu w Oksfordzie jako centralnego elementu dydaktyki. Proces uczenia się na Uniwersytecie w Oksfordzie opiera się na rozmowach, zwykle pomiędzy dwoma lub trzema studentami i ich nauczycielem, który jest ekspertem w danej dziedzinie. Spotkania te są określane jako „tutorial”, dają możliwość szczegółowego omówienia tematu i otrzymania indywidualnej informacji zwrotnej. Tutoriale są istotą nauczania na Uniwersytecie w Oksfordzie. Ponadto studenci uczestniczą w seminariach, wykładach i laboratoriach w zależności od specyfiki przedmiotu. Dlatego Uniwersytet w Gandawie chce przekonać nauczycieli akademickich, że nawet gdy prowadzą zajęcia w dużych grupach, muszą myśleć jak tutor.
Sposoby wdrażania tutoringu	→ nacisk na kompetencje tutorskie nauczycieli akademickich. → wykorzystanie 2 modeli do określenia kompetencji: oparty na rolach współczesnych nauczycieli akademickich i kompetencjach tutora. → wyróżnia kompetencje (meta-)kognitywne, socjo-komunikacyjne i organizacyjne jako kluczowe. → oczekuje, że nauczyciele akademicy będą stosować te kompetencje w pracy z grupami studentów o różnych rozmiarach.
Wsparcie oferowane dla tutorów	→ duża uwaga zwrócona na kompetencje współczesnego nauczyciela akademickiego.

Uniwersytet Londyński (IOE, UCL's Faculty of Education and Society: https://www.ucl.ac.uk/ioe/)	
Definicja/ sposób rozumienia tutoringu	→ tutoring jako każda zorganizowana, zindywidualizowana praca ze studentami (szczególnie tymi wybitnymi się lub z trudnościami), prowadzona regularnie w modelu 1:1, w małych grupach lub rzadziej w większej grupie. → tutoring jako indywidualne wsparcie obejmujące wszystkie aspekty studiów, w tym doradztwo w kwestiach osobistych, akademickich i zawodowych, które ma pomóc studentom w osiągnięciu ich celów akademickich oraz osobistych lub rozwojowych.
Sposoby wdrażania tutoringu	→ Dostosowuje podejście do tutoringu, aby odzwierciedlić konkretne wymagania studentów i dyscyplin. → skupia się na wspieraniu rozwoju studentów, uwzględniając ich indywidualne potrzeby, umiejętności i zainteresowania.
Wsparcie oferowane dla tutorów	→ określony ramy kwalifikacji nauczycieli w UK. → centrum Arena – prowadzi szkolenia dla nauczycieli akademickich, również przygotowujące do uzyskania kwalifikacji nauczycielskiej.
Uniwersytet w Groningen (Center for Learning and Teaching: https://www.rug.nl/staff/departments/20214)	
Definicja/ sposób rozumienia tutoringu	→ uznaje tutoring za odrębne pojęcie, związane z mentoringiem, coachingiem, doradztwem i nauczaniem. → podkreślenie znaczenia relacji tutora i tutoranta oraz transferu wiedzy. → celem jest umożliwienie studentom osiągnięcia celów akademickich i zawodowych oraz rozwinięcie ich zainteresowań
Sposoby wdrażania tutoringu	→ tutoring jako część programu studiów i zajęć (integralny element dydaktyki). → dostosowanie tutoringu do zróżnicowanych potrzeb studentów, w tym dyscypliny, kompetencji, specjalizacji i zainteresowań. → przede wszystkim tutoring jako spotkania w dużych lub małych grupach, rzadziej jako zindywidualizowana forma wsparcia.
Wsparcie oferowane dla tutorów	→ ważny aspekt stanowi zawodowy rozwój nauczycieli akademickich i szkolenia.
Uniwersytet w Oslo (LINK – Center for Learning, Innovation and Academic Development: https://www.uio.no/link/english/)	
Definicja/ sposób rozumienia tutoringu	Definicja łącząca wątki wszystkich powyższych uniwersytetów, szczególnie Uniwersytetu Aarhus i Uniwersytetu w Groningen.
Sposoby wdrażania tutoringu	→ postrzega tutoring jako zintegrowaną część programu nauczania i zajęć. → celem tutoringu jest dostosowanie się do różnorodności studentów, aby pomóc im osiągnąć cele rozwoju zawodowego.
Wsparcie oferowane dla tutorów	—

Uniwersytet Stanforda (Center for Teaching and Learning: https://ctl.stanford.edu/)	
Definicja/sposób rozumienia tutoringu	Skupia się na tutoringu rówieśniczym (peer tutoring) aktywnie włączając studentów w sposób sformalizowany i ustrukturyzowany.
Sposoby wdrażania tutoringu	→ dominują spotkania indywidualne. → tutoring realizowany jest na poziomach uwzględniających hierarchię akademicką (np. wykładowcy są tutorami dla doktorantów i/lub studentów, doktoranci są tutorami dla doktorantów i/lub studentów, studenci starszych roczników są tutorami dla młodszych studentów). → dostępna jest baza tutorów. → dobór partnerów w procesie tutoringowym przebiega w sposób zindywidualizowany.
Wsparcie oferowane dla tutorów	→ wykładowcy i studenci-peer tutorzy otrzymują niezbędne przeszkolenie i wynagrodzenie za swoją pracę tutorską. → kursy dla nowo przyjętych nauczycieli akademickich mające na celu pokazać w sposób praktyczny proces dydaktyczny na Stanfordinie. → organizacja wydarzeń promujących ideę tutoringu i – szerzej – dobre praktyki dydaktyczne, w szczególności projekty studenckie. → wydzielona przestrzeń tworząca przyjazne środowisko do działań tutorskich. → konferencje i programy odpowiadające na potrzeby i problemy współczesnego świata (np. rola sztucznej inteligencji w nauczaniu).
Uniwersytet Kalifornijski w Berkeley (Center for Teaching and Learning: https://teaching.berkeley.edu/)	
Definicja/sposób rozumienia tutoringu	Tutoring jako wsparcie dla studentów (tutoring rówieśniczy) i pracowników.
Sposoby wdrażania tutoringu	→ duży nacisk położony jest na rozwijanie strategii nauczania i uczenia opartych na badaniach naukowych (evidence-based approach). → identyfikacja priorytetów, np. inkluzywność. → ścisła współpraca z wydziałami i dostosowywanie się do ich potrzeb. → wdrażanie poprzez postawienie studenta w centrum procesu nauczania, uczenia się i ewaluacji.
Wsparcie oferowane dla tutorów	→ duża liczba konferencji, warsztatów dydaktycznych. → motywujące nagrody, wydarzenia promujące najlepsze praktyki dydaktyczne. → własna przestrzeń do działań tutorskich.

Uniwersytet Oksfordzki (Center for Teaching and Learning: https://www.ctl.ox.ac.uk/)	
Definicja/sposób rozumienia tutoring	→ tutoring rozumiany w sposób bardzo tradycyjny: relacja 1:1 (mistrz-uczeń). → tutoring to również platforma służąca poprawie jakości kształcenia w całym uniwersytecie.
Sposoby wdrażania tutoring	Tworzenie długoterminowych strategii poprzez identyfikowanie konkretnych obszarów, w których dostępna jest pomoc dydaktyczna. Obecnie są to: zindywidualizowane ocenianie, inkluzywność, umiejętności akademickie: → tworzenie całościowego, zintegrowanego środowiska nauczania cyfrowego, a nie tylko wybranych przypadkowych narzędzi. → ścisła współpraca z innymi komórkami akademickimi takimi jak sekcja informatyczna.
Wsparcie oferowane dla tutorów	→ tworzenie sprzyjającego kontekstu dydaktycznego, w którym poprzez pomoc wykładowcy, pomagają się studentom. → inicjatywy mające na celu zminimalizowanie wszelkich nierówności w kontekście akademickim (co wynika z przyjętej strategii).

Na fali doświadczeń zagranicznych oraz szeroko zakrojonych działań prowadzonych w kraju w ramach projektu Mistrzowie Dydaktyki, w roku 2019 Ministerstwo Edukacji i Nauki zaproponowało, by na potrzeby polskiego systemu edukacji (w tym kształcenia na poziomie akademickim) przyjąć następującą definicję:

Tutoring to zorganizowana zindywidualizowana praca, szczególnie z wybitnymi i zmagającymi się z trudnościami studentami (1:1, w małych grupach, rzadziej w większych grupach) w ramach programów/zajęć na uczelni (lub online), uwzględniająca różnorodność doświadczeń studentów, dyscyplin, umiejętności akademickich,

specjalizacji, potrzeb, oczekiwań itp. i umożliwiająca studentom osiągnięcie celów akademickich i rozwojowych (Model tutoring 2019: 6).

Wydaje się, że ta właśnie „rodzima” definicja pozwala na wdrożenie różnorodnych form i typów tutoring dostosowanych do aktualnych możliwości strukturalno-finansowych polskich uczelni, jednocześnie pozostawiając nauczycielom akademickim należyta i charakterystyczną dla tutoring wolność wyboru sposobu pracy i narzędzi w zależności od potrzeb studentów.

Zanim przejdziesz do Rozdziału 2 zastanów się:

- 1. Jaki model tutoringu odpowiada Ci najbardziej?
Dlaczego?***
- 2. Jakim chciałbyś być tutorem?***

2.

Tutoring w praktyce akademickiej. Jak to zrobić?

Przedstawiona w poprzednim rozdziale definicja tutoringu uwzględnia różne typy tutoringu w podziale z uwagi na poruszaną podczas pracy tutora i tutoranta tematykę lub wyznaczone cele spotkań tutoringowych oraz na formę pracy tutora ze studentami (spotkania indywidualne 1:1, praca z małą grupą, elementy indywidualizacji w ramach pracy z większą grupą studentów), które mogą być z powodzeniem realizowane w pracy stacjonarnej, jak i podczas spotkań online. W tym rozdziale opisano szczegółowo możliwości, z jakich nauczyciel akademicki-tutor może skorzystać podczas spotkań ze swoimi tutorantami. Opisom tym towarzyszą również praktyczne wskazówki oraz przykłady narzędzi, z których można korzystać w ramach takiej pracy.

2.1.

Tematyka spotkań

Z uwagi na tematykę spotkań tutoringowych lub zajęć tutoring można podzielić na:

a) **tutoring akademicki** (tutaj rozumiany jako „naukowy”⁶)

Tutoring akademicki/naukowy, zwany także tutoringiem badawczym, to forma wsparcia i współpracy z tutorantem/tutorantami w zakresie pracy naukowej i badawczej, która pozwala na towarzyszenie tutorantowi w jego rozwoju w tym zakresie. Jest to więc **proces**⁷, w którym doświadczony naukowiec-tutor udziela wsparcia i wskazówek studentom, którzy realizują projekty badawcze, piszą artykuły naukowe, prace dyplomowe i doktorskie lub prowadzą inne projekty naukowe, chcąc w ten sposób rozwijać swoje kompetencje badawcze i narzędzia niezbędne do pracy naukowej.

.....
⁶ Często zdarza się, że w różnych publikacjach tutoring akademicki rozumiany jest jako ten, który realizowany jest na uniwersytecie, w przeciwieństwie do tutoringu szkolnego. W niniejszym opracowaniu przyjmujemy jednak, że obie formy tutoringu (akademicki, czyli naukowy, i rozwojowy) z powodzeniem mogą, a nawet powinny z uwagi na potrzeby studentów (por. Krakowiak i in., 2011, Domagała-Zyśk 2021b), być stosowane na uczelni.

⁷ Procesowość relacji tutor-tutorant różni tutoring od konsultacji naukowych, które mogą mieć charakter jednostkowy lub nieregularny. Proces tutoringowy zaś jest towarzyszeniem tutorantowi w rozwoju, który prowadzi w efekcie do jednoczesnego wzrastania samego tutora.

Oto kilka kluczowych cech tutoringu naukowego.

1. **Wsparcie w badaniach:** tutor pomaga studentom w projektach badawczych, oferując fachową wiedzę, wskazówki dotyczące projektowania badań, analizy danych i interpretacji wyników.
2. **Rozwój badawczy:** tutorowanie naukowe to nie tylko dostarczanie informacji, ale także czuwanie nad rozwojem tutoranta jako badacza. Tutor ma za zadanie pomóc w rozwoju umiejętności badawczych, krytycznego myślenia i rozwiązywania problemów.
3. **Poszerzanie poznanych treści programowych:** tutoring akademicki może również obejmować pomoc w sukcesywnym zdobywaniu dodatkowej wiedzy, wykraczającej ponad to, co obejmuje program danego przedmiotu, czyli zgłębianie treści np. z wykorzystaniem dodatkowych artykułów, analiz czy zadań praktycznych pod opieką tutora.
4. **Wsparcie przy pisaniu prac i w badaniach:** tutorzy mogą inspirować do podjęcia różnych prac badawczych oraz pomagać np. w pisaniu artykułów naukowych, rozpraw doktorskich, prac magisterskich i prowadzeniu badań, zapewniając wskazówki dotyczące struktury, stylu pisania, analizy literatury itp.
5. **Przygotowanie do prezentacji:** proces tutoringowy może obejmować pomoc w przygotowaniu prezentacji naukowych, wystąpień konferencyjnych lub posterów.
6. **Wsparcie w znalezieniu źródeł finansowania:** nauczyciel akademicki może także pomóc studentom znaleźć źródła finansowania projektów badawczych i grantów.

7. **Budowanie sieci kontaktów:** tutorzy często pomagają budować sieci kontaktów w środowisku naukowym, co może być ważne dla przyszłej kariery studenta/studentki zainteresowanych pracą naukową.

Powyższe cechy tutoringu akademickiego nie wykluczają, oczywiście, wszystkich możliwości. Tematyka spotkań w ramach tutoringu akademickiego/naukowego zależy od tego, jakiego wsparcia w zakresie rozwoju badawczego oczekuje od tutora jego student. Najczęściej tutoring akademicki realizowany jest w ramach spotkań 1:1 lub w pracy z małą grupą. Umożliwia to skupienie się tutora na całościowym rozwoju badawczym studenta. Nie jest jednak wykluczone, aby w ramach pracy z większą grupą włączać elementy ćwiczeń praktycznych, prac projektowych, które umożliwiłyby rozwijanie kompetencji badawczych. Można również próbować indywidualizować takie zadania nawet w większej grupie dając studentom wybór jakie umiejętności i kompetencje chcieliby w danym czasie rozwijać. Niewątpliwie jednak pracą tutoringową w pełnym tego słowa znaczeniu, dającą najlepsze rezultaty pozostanie praca indywidualna lub w małej grupie.

Tutorzy mogą korzystać z różnych narzędzi i sposobów podczas pracy z tutorantami w ramach procesu tutoringu naukowego. Wybór będzie zależeć od specyfiki projektu, potrzeb tutoranta oraz celów spotkania tutoringowego.

Oto kilka przykładów narzędzi i sposobów pracy.

- **Dyskusje i sesje interaktywne:** tutorzy i tutoranci mogą prowadzić regularne sesje dyskusyjne, podczas których omawiają postępy w badaniach, dzielą się pomysłami i rozwiązują problemy badawcze.

- **Analiza literatury:** tutorzy mogą pomagać w identyfikowaniu i analizie literatury naukowej związanej z projektem badawczym. Wspólna analiza publikacji naukowych może pomóc w zrozumieniu kontekstu badawczego.
- **Analiza danych:** Jeśli projekt badawczy wymaga zbierania i analizy danych, tutorzy mogą pomagać w planowaniu badań, projektowaniu kwestionariuszy, analizie statystycznej i interpretacji wyników.
- **Krytyczna ocena projektu badawczego:** tutorzy mogą pomagać w ocenie projektu badawczego, wskazując na potencjalne słabe strony oraz udzielając sugestii co do niezbędnych poprawek.
- **Szkolenia z narzędzi badawczych:** jeśli projekt wymaga użycia konkretnych narzędzi badawczych, tutorzy mogą szkolić tutorantów w ich wykorzystaniu
- **Technologie informacyjne:** wirtualne narzędzia takie jak platformy do współpracy online, komunikatory, specjalistyczne bazy danych a także oprogramowanie do analizy tych danych mogą być wykorzystywane w komunikacji i pracy nad projektem badawczym.
- **Przykłady i studia przypadków (case studies):** tutorzy mogą prezentować oraz analizować wspólnie z tutorantami przykłady i studia przypadków związane z obszarem badań, co może pomóc tutorantom zrozumieć, jakie podejście jest skuteczne w danym kontekście.
- **Sesje prezentacyjne:** w ramach przygotowań do prezentacji naukowych lub pisanie artykułów, tutorzy mogą organizować sesje prezentacyjne, gdzie tutoranci mogą ćwiczyć wyjaśnianie swoich badań przed innymi lub korzystać z tutoringu równieśniczego, pozostając pod opieką tutora.
- **Praca na esejach tutorskich:** esej tutorski to rodzaj pisemnego zadania, które tutorant pisze pod opieką lub przy wsparciu tutora. Jest to skondensowany tekst, w którym tutorant może zgłębiać określony temat badawczy, wyrażać swoje poglądy, analizować źródła, formułować tezy i argumentować swoje stanowisko.
- **Cele i planowanie:** tutorzy pomagają tutorantom w określeniu celów badawczych i planowaniu działań. Ewaluacja może obejmować ocenę realizacji tych celów i umiejętności planowania.
- **Monitorowanie postępów:** regularne śledzenie postępów w projekcie badawczym, ustalanie celów i terminów pomaga utrzymać motywację i kierować pracę w odpowiednim kierunku.
- **Autorefleksja:** refleksja jest istotnym narzędziem wykorzystywanym w procesie tutoringowym zarówno w kontekście tutoringu naukowego, jak i rozwojowego. To proces, który umożliwia tutorantowi samodzielne myślenie i ocenianie własnego postępu, celów oraz osiągnięć. W tutoringu naukowym autorefleksja może być używana do monitorowania postępów w nauce, analizy efektywności różnych strategii badawczych oraz określenia, jakie umiejętności akademickie wymagają

dalszego rozwoju. Przykładowymi formami autorefleksji może być esej, wypowiedź albo dziennik.

→ **Motywacja i zaangażowanie:** tutor powinien również motywować studenta i wzmacniać jego zaangażowanie. Ewaluacja pracy może obejmować ocenę tego zaangażowania tutoranta w projekt badawczy oraz identyfikację czynników, które wpływają na motywację.

Wybór narzędzi zależy od konkretnej sytuacji i potrzeb tutoranta. Tutorzy badawczy starają się dostosować swoje podejście do indywidualnych wymagań i celów swoich tutorantów, aby pomóc im osiągnąć sukces w pracy naukowej.

Wydaje się, że tutoring akademicki/naukowy jest szczególnie istotny w obszarze akademickim, zwłaszcza dla studentów studiów magisterskich i doktoranckich, którzy dopiero rozpoczynają swoją karierę naukową. Pomaga im rozwijać się jako badacze, doskonalić umiejętności badawcze i osiągać sukcesy w swoich projektach naukowych. Dla studentów-tutorantów taka forma tutoringu stanowi cenny zasób wsparcia w uczeniu się, umożliwiając im uzyskanie indywidualnej pomocy w zrozumieniu trudnych koncepcji, wyjaśnieniu pytań i problemów oraz doskonaleniu umiejętności badawczych. Dostosowanie narzędzi do indywidualnych potrzeb i poziomu każdego studenta przekłada się na efektywniejszą naukę i zwiększenie pewności siebie w dziedzinie podejmowanych celów badawczych. Ponadto, stanowi doskonałe narzędzie do rozwoju umiejętności badawczych, takich jak analiza źródeł, tworzenie hipotez, zbieranie danych i formułowanie argumentów.

Dla nauczycieli akademickich praca jako tutor w zakresie tutoringu naukowego również przynosi wiele korzyści. Jest to, między innymi, wyższy poziom zadowolenia z nauczania i satysfakcja z pomagania studentom w osiąganiu sukcesów akademickich oraz rozwoju naukowego. Tutoring naukowy stanowi także szansę do nawiązania współpracy z utalentowanymi studentami, którzy przejawiają pasję do badania konkretnych dziedzin. To doskonała okazja do rozwijania umiejętności pedagogicznych i umiejętności tłumaczenia trudnych koncepcji, co korzystnie wpływa na rozwój zawodowy nauczycieli akademickich.

Dla uczelni tutoring naukowy również niesie wiele pozytywnych konsekwencji. Przyczynia się do poprawy wyników akademickich studentów, co może wpłynąć na wzrost prestiżu uczelni i zwiększyć liczbę kandydatów na studia. Ponadto, promuje kulturę badawczą na uczelni, zachęcając studentów do angażowania się w badania naukowe. Wdrażanie tutoringu naukowego pozwala także uczelni identyfikować utalentowanych studentów i wspierać ich rozwój jako przyszłych naukowców, co przyczynia się do długotrwałego rozwoju kadry badawczej. W ten sposób, tutoring naukowy stanowi kluczowy element w promowaniu doskonałości akademickiej i naukowej na uczelniach.

Tutoring badawczy jest często realizowany w uczelniach przez promotorów prac dyplomowych, zwłaszcza magisterskich i doktorskich.

Z obserwacji współczesnych trudności, z jakimi borykają się dzisiejsi studenci wynika, że taka forma tutoringu nie jest wystarczająca. Niezbędne jest również umożliwienie studentom korzystania ze wsparcia rozwojowego, które zapewnia tutoring rozwojowy

b) tutoring rozwojowy

Tutoring rozwojowy to forma wsparcia tutorantów, która koncentruje się na rozwijaniu potencjału jednostki w różnych aspektach jej życia, w tym osobistym i zawodowym. Istnieją pewne podobieństwa między tutoringiem naukowym a tutoringiem rozwojowym, ale kluczową różnicą jest zakres tematyczny i cele, na których skupiają się obie formy.

Oto kilka kluczowych cech tutoringu rozwojowego:

- **Rozwój osobisty:** tutoring rozwojowy skupia się na rozwijaniu umiejętności osobistych oraz kompetencji tutoranta, w tym np. samoświadomości, umiejętności interpersonalnych, radzenia sobie ze stresem, zarządzania czasem i innymi aspektami, które mogą przyczynić się do rozwoju osobistego studenta.
- **Rozwój zawodowy:** w przypadku planowania kariery zawodowej, tutoring rozwojowy pomaga studentowi w opracowaniu celów zawodowych, doskonaleniu umiejętności zawodowych, planowaniu kariery i radzeniu sobie z wyzwaniami związanymi z przyszłą pracą oraz rozwijaniu kompetencji, które w tej pracy mogą być niezbędne.
- **Spersonalizowany proces:** tutoring rozwojowy jest silnie spersonalizowany i dostosowany do indywidualnych potrzeb i celów osoby. Tutor i tutorant wspólnie opracowują plan rozwoju, który uwzględnia konkretne cele i obszary planowanej zmiany.
- **Wsparcie:** tutor podczas spotkań pomaga studentowi w zrozumieniu swoich celów, identyfikowaniu obszarów do dalszej pracy, opracowaniu strategii rozwoju oraz śledzeniu postępów. Jest dostępny do udzielania wsparcia i motywacji.
- **Samorealizacja:** celem tutoringu rozwojowego jest również pomoc osobie w osiągnięciu pełnej samorealizacji poprzez rozwijanie talentów, potencjału i umiejętności.
- **Różnorodność obszarów:** tutoring rozwojowy może dotyczyć wielu obszarów, takich jak rozwój osobisty, planowanie kariery zawodowej, edukacji – sposobów uczenia się, zdrowia psychicznego i fizycznego, relacji interpersonalnych i innych.
- **Długofalowy proces:** tutoring rozwojowy to zazwyczaj długi proces, który może trwać przez wiele miesięcy, w zależności od celów i potrzeb tutoranta.

Najczęściej tutoring rozwojowy, z uwagi na jego osobisty charakter, realizowany jest w ramach spotkań 1:1. Umożliwia to skupienie się tutora na całościowym rozwoju kompetencji studenta w odpowiedzi na jego potrzeby. Nie jest jednak wykluczone, aby w ramach pracy z małą lub większą grupą włączać pewne elementy ćwiczeń praktycznych czy wykorzystywać narzędzia, które umożliwiłyby rozwijanie kompetencji miękkich u studentów. Zazwyczaj cenią sobie oni takie inicjatywy dydaktyczne wiedząc, że kompetencje te przydadzą im się na rynku pracy. Z uwagi jednak na delikatność dotykanych kwestii tutor powinien przede wszystkim najpierw dobrze poznać grupę, z którą pracuje, przygotować ją do takich

zadań oraz zawsze pozostać w otwartości i gotowości do ewentualnej zmiany zadania, jeśli studenci nie będą chcieli wykonywać ich w obecności innych osób.

Tutorzy podczas procesów tutoringu rozwojowego mogą korzystać z różnych narzędzi i sposobów. Wybór zależy od potrzeb tutoranta oraz celów procesu tutoringowego.

Oto przykładowe narzędzia i sposoby pracy tutora podczas spotkań rozwojowych.

- **Wywiady i rozmowy diagnostyczne:** tutor przeprowadza wywiady i rozmowy z tutorantem, aby lepiej zrozumieć jego cele, potrzeby, mocne strony i obszary do poprawy. To pozwala na spersonalizowanie procesu rozwojowego.
- **Planowanie rozwoju:** tutor i tutorant wspólnie opracowują plan rozwoju, który zawiera konkretne cele, działania i terminy osiągnięcia tych celów. Plan ten stanowi podstawę do monitorowania postępów. W etapie tym może pomóc uzupełnienie siatki celów lub praca według modelu GROW, w którym określane są cele, aktualna rzeczywistość w kontekście wykonania celu, możliwości realizacji celu oraz poziom zaangażowania w realizację celu (*Goal. Reality. Options. Will/Way Forward*) czy też określenie kamieni milowych procesu.
- **Analiza SWOT:** tutorant może być poproszony o dokonanie analizy SWOT – oszacowanie mocnych i słabych stron, szans i możliwości realizacji celu (*Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats*), aby lepiej zrozumieć swoje mocne strony, słabości, szanse i zagrożenia.

→ **Zadania i ćwiczenia praktyczne:** tutor może przypisywać zadania i ćwiczenia, które pomagają tutorantowi w doskonaleniu swoich umiejętności i rozwijaniu kompetencji miękkich np. zarządzania sobą w czasie, doskonalenia wystąpień publicznych itp.

→ **Autorefleksja i dziennik osobisty:** wielu nauczycieli zachęca swoich tutorantów do prowadzenia dziennika osobistego, w którym mogą odnotowywać swoje refleksje, postępy i wnioski związane z procesem tutoringowym. W kontekście tutoringu rozwojowego może to pomóc studentom w lepszym zrozumieniu swojego rozwoju osobistego, zarządzaniu stresem, rozwijaniu umiejętności interpersonalnych i budowaniu bardziej udanych relacji.

→ **Ocena postępów:** tutor może wykorzystywać różne narzędzia oceny, takie jak kwestionariusze samooceny (autorefleksji), aby pomóc tutorantowi w śledzeniu swojego postępu i identyfikowaniu obszarów do poprawy.

→ **Inspiracje:** tutor pełni często rolę przewodnika, który towarzysząc tutorantowi w procesie rozwoju, udziela wskazówek i stanowi źródło inspiracji.

→ **Rozwijanie umiejętności interpersonalnych:** tutor może pomagać studentowi w rozwijaniu umiejętności komunikacji, poszukiwaniu swoich mocnych stron, zarządzania konfliktami, budowania relacji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach. W tym celu często wykorzystuje szablony narzędzi takich jak Metoda SIGN, Kwestionariusz Free, praca na mocnych zadaniach i mocnych pytaniach czy Koło Rozwoju.

- **Monitorowanie postępów:** tutor regularnie ocenia postępy tutoranta w realizacji celów rozwojowych i dostosowuje plan, jeśli to konieczne. Udziela również po każdym spotkaniu informacji zwrotnej.
- **Sieci wsparcia:** tutor może zachęcać tutoranta do korzystania z dostępnych sieci wsparcia, takich jak grupy wsparcia czy programy rozwoju zawodowego. Jeśli podczas spotkań pojawia się niepokojące tutora sygnały, powinien niezwłocznie zgłosić je swoim przełożonym, a swojego podopiecznego skierować do miejsca, w którym otrzyma pomoc.

Te narzędzia i sposoby pracy pozwalają tutorowi na dostosowanie procesu rozwojowego do indywidualnych potrzeb i celów tutoranta, co jest kluczowe w tutoring w rozwojowym.

Wspomnieć jeszcze należy, że w ramach tutoring w rozwojowego, można mówić o tzw. **tutoringu opiekuńczym** (*pastoral tutoring*). Tutoring „pastoralny”, zwany także opiekuńczym, to rodzaj wsparcia, którego celem jest zapewnienie studentowi pomocy w radzeniu sobie z różnymi wyzwaniami życiowymi i emocjonalnymi, niezależnie od ich celów akademickich. Jest to forma wsparcia, która koncentruje się na ogólnym dobrostanie i rozwoju osobistym, a nie tylko na aspektach naukowych czy zawodowych.

Główne cechy tutoring w opiekuńczego to:

- **Emocjonalne wsparcie:** tutoring pastoralny ma na celu zapewnienie tutorantowi przestrzeni do wyrażania swoich uczuć, obaw i problemów.

- **Rozwiązywanie problemów życiowych:** tutorzy mogą pomóc tutorantowi w radzeniu sobie z trudnościami życiowymi, takimi jak stres, problemy rodzinne, samopoczucie psychiczne czy trudności w relacjach. Jeśli problemy tutoranta mają charakter głębszy, zadaniem tutora jest wskazanie specjalisty, który może pomóc w jego rozwiązaniu (np. lekarza, terapeuty)
- **Rozwój osobisty:** tutoring pastoralny może pomagać tutorantom w rozwoju umiejętności interpersonalnych, samokontroli, radzenia sobie ze stresem i budowaniu pozytywnego nastawienia.

- **Dostosowanie się do zmian:** tutorzy mogą pomóc tutorantom w radzeniu sobie z życiowymi zmianami, takimi jak przechodzenie przez trudne okresy, zmiany życiowe lub utrata bliskich.

- **Kierowanie do odpowiednich miejsc:** tutor powinien pomóc tutorantowi w znalezieniu i korzystaniu z odpowiednich zasobów wsparcia, takich jak usługi doradcze, grupy wsparcia lub inne formy pomocy.

Tutoring opiekuńczy odbywa się w formie spotkań indywidualnych i jest często dostępny w szkołach, na uczelniach, w organizacjach młodzieżowych i innych instytucjach na całym świecie, gdzie istnieje potrzeba zapewnienia wsparcia uczestnikom w aspektach pozauczelnianych. Pomaga on tutorantowi radzić sobie z wyzwaniami życiowymi, które mogą wpływać na ich ogólny dobrostan i zdolność do osiągania sukcesów w nauce i życiu. Przykładowo UCL obejmuje tutoringiem opiekuńczym wszystkich swoich studentów.

Mają oni możliwość skorzystać z 3 spotkań rocznie z przydzielonym tutorem⁸.

Podsumowując można stwierdzić, że tutoring rozwojowy koncentruje się przede wszystkim na wsparciu osoby w jej ogólnym rozwoju osobistym i zawodowym, podczas gdy tutoring naukowy skupia się bardziej na wsparciu w nauce i badaniach. Oba typy tutoringów mają na celu pomóc studentowi w osiągnięciu sukcesu, ale różnią się swoim zakresem i celem głównym. Jednocześnie warto nadmienić, że często zdarza się, iż podczas jednego procesu tutoringowego, w ramach pracy tego samego tutora z tym samym tutorantem, można realizować zarówno tutoring rozwojowy, jak i naukowy. Mamy więc wówczas do czynienia z tutoringiem mieszanym, dostosowanym do bieżących potrzeb tutoranta. Obie te formy, choć mają różne cele i skupiają się na różnych aspektach wsparcia, mogą być prowadzone równolegle i współistnieć

w ramach jednego procesu, szczególnie w kontekście edukacji na poziomie szkolnictwa wyższego. W wielu przypadkach tutorzy – nauczyciele akademicy oferują oba typy tutoringów, dostosowując je do indywidualnych potrzeb studenta. Na przykład, student może korzystać z tutoringów naukowych w ramach konkretnej tematyki lub kierunku studiów, a jednocześnie otrzymywać wsparcie w rozwoju umiejętności osobistych i zawodowych. To podejście może pomóc studentom osiągnąć zarówno sukces w nauce, jak i rozwijać się jako całościowe jednostki. Takie holistyczne podejście jest bardzo ważne i potrzebne. W ramach wdrożenia różnych typów tutoringów nie powinno się więc o takiej możliwości wsparcia zapominać. Jednak warto nadmienić, że aby taki tutoring mieszany mógł być realizowany musi stanowić potrzebę tutoranta oraz spotkać się z otwartością tutora, który czuje się gotowy do prowadzenia takich procesów tutorskich.

.....
⁸ Więcej na tematy typów tutoringów na UCL – zob. <https://www.ucl.ac.uk/students/academic-support/personal-tutors/personal-tutoring>.

2.2.

Możliwe formy spotkań

W przywołanej wyżej definicji pojawiają się informacje o różnych możliwych formach spotkań, w ramach których mogą być realizowane rozmaite typy indywidualizacji nauczania. Były to: spotkanie 1:1, praca w małej grupie, elementy tutoringowe możliwe do zrealizowania w większej grupie. Jak się wydaje, wszystkie powyższe formy tutoringu w dzisiejszych czasach mogą być z powodzeniem realizowane zarówno stacjonarnie, jak i online.

2.2.1. Spotkanie 1:1.

Proces tutoringowy od planowania do realizacji

Indywidualne spotkania tutoringowe 1:1 stanowią istotny element wsparcia edukacyjnego na wielu uczelniach i w instytucjach edukacyjnych. Są również „najczystsza” i „pierwotna” formą tutoringu stosowaną na wielu uniwersytetach, a wywodzącą się z Uniwersytetu Oksfordzkiego oraz Uniwersytetu w Cambridge.

Indywidualne spotkania charakteryzują się tym, że tutor pracuje bezpośrednio z jednym studentem, dostosowując swoje działania do konkretnych potrzeb i celów tutoranta. Te spotkania mają na celu zapewnienie wsparcia w nauce, rozwiązanie trudności edukacyjnych i pomaganie w rozwoju umiejętności akademickich lub

osobistych. Spotkania tutoringowe 1:1 są skutecznym narzędziem wsparcia tutoranta, które pomaga osiągnąć sukcesy akademickie, rozwijać kompetencje i osiągać cele naukowe oraz życiowe. Jest to spersonalizowana forma „przewodnictwa”, która uwzględnia różnorodne potrzeby i możliwości każdego studenta. Spotkania tutoringowe 1:1 przynoszą korzyści zarówno studentom, którzy otrzymują wsparcie, jak i tutorom, pomagającym innym w osiągnięciu sukcesów. Jednak mogą one wiązać się z pewnymi potencjalnymi zagrożeniami zarówno dla jednej, jak i drugiej strony.

Oto kilka możliwych zagrożeń.

a) Zagrożenia dla tutoranta

- 1. Brak zaufania do tutora:** jeśli student nie ma zaufania do swojego tutora lub nie czuje się komfortowo podczas spotkań, może to ograniczyć skuteczność procesu tutoringu. W takich przypadkach istnieje ryzyko, że student nie będzie otwarty na przyjmowanie pomocy i wsparcia.
- 2. Nadmierny stres:** niektórzy studenci mogą odczuwać nadmierny stres lub presję podczas spotkań tutoringowych,

zwłaszcza jeśli mają wygórowane oczekiwania wobec siebie lub swoich wyników. To może prowadzić do dodatkowego stresu i frustracji.

- 3. Brak motywacji:** jeśli student nie jest odpowiednio zaangażowany w proces tutoringu lub nie widzi korzyści wynikających z udziału w nim, może stracić motywację do regularnych spotkań i pracy nad sobą.

b) Zagrożenia dla tutora (nauczyciela akademickiego udzielającego wsparcia)

1. **Przeciążenie obowiązkami:** tutorzy mogą być narażeni na przeciążenie obowiązkami, zwłaszcza jeśli pracują z wieloma tutorantami jednocześnie. To może prowadzić do wypalenia zawodowego i obniżonej jakości pracy.
2. **Brak odpowiednich kompetencji:** nie wszyscy tutorzy posiadają odpowiednie kompetencje i umiejętności do udzielania wsparcia w sposób skuteczny. To może wpłynąć na jakość procesu tutoringowego i wyniki studentów. Dlatego tak ważne jest ciągłe doskonalenie się i szkolenie tutorów.
3. **Konflikty interpersonalne:** w niektórych przypadkach może dochodzić do konfliktów interpersonalnych między tutorami a studentami. Konflikty te mogą wpłynąć na efektywność pracy i jakość wsparcia.
4. **Nadmierna odpowiedzialność:** tutorzy mogą czasem odczuwać nadmierną odpowiedzialność za sukcesy lub niepowodzenia swoich studentów. To może prowadzić do stresu i presji.

Są to tylko przykładowe zagrożenia czy zakłócenia procesu tutoringowego, które mogą pojawić się podczas spotkań indywidualnych. Ważne jest, aby zarówno tutorant, jak i tutor mieli realistyczne oczekiwania wobec spotkań, otwartość na komunikację oraz by pracowali nad budowaniem pozytywnych relacji opartych na zaufaniu i szacunku. Zapewnienie odpowiedniego wsparcia psychologicznego i zawodowego rozwojowi tutorom tak, aby mogli oni czuć się pewnie i bezpiecznie może pomóc w zapobieganiu negatywnym

skutkom ewentualnych zagrożeń. Zmniejszenie możliwości wystąpienia takich zakłóceń może nastąpić także dzięki dokładnemu przygotowaniu się tutora do rozpoczęcia spotkań tutoringowych oraz zaplanowaniu takiego procesu.

Czym jest proces tutoringowy?

Jest to strukturalny i celowy proces, który obejmuje od kilku do kilkunastu spotkań 1:1 (zależnie od potrzeb tutoranta) i ma za zadanie dostarczanie wsparcia, pomocy i orientacji studentom w ich rozwoju akademickim, osobistym i zawodowym (zależnie od poruszanej tematyki). Ten proces ma wspierać tutorantów w osiąganiu ich celów edukacyjnych i rozwojowych poprzez dostosowanie się do ich indywidualnych potrzeb i sytuacji.

Oto kilka wskazówek dla nauczycieli akademickich – tutorów pragnących rozpocząć prowadzenie procesów tutoringowych.

Przygotowanie:

- ➔ **Poznaj swoją rolę:** twoją rolą jako tutora jest wspieranie studentów w ich rozwoju akademickim i osobistym. Tutor to „opiekun/przewodnik” – bądź gotów do słuchania i udzielania wsparcia.
- ➔ **Przygotuj się merytorycznie:** zapoznaj się z materiałami i treściami związanymi z przedmiotem lub dyscypliną studiów, a także z narzędziami tutorskimi pomagającymi rozwinąć

kompetencje tutoranta. To pomoże Ci działać – czasami podczas procesu potrzebna jest szybka reakcja.

- **Pomyśl nad obszarami działania:** jako tutor nie musisz wiedzieć wszystkiego! Jeśli wolisz się skupić na tutoringach akademickim, nie musisz podejmować się prowadzenia procesu skupionego na rozwoju kompetencji.
- **Zaprezentuj się:** ważne jest, aby dać się poznać jako tutor. Poinformuj swoich studentów o tym, że prowadzisz takie procesy tutoringowe lub przygotuj swoją wizytówkę tutora. Jeśli potrzebujesz pomocy – zgłoś się do ekspertów na swojej uczelni, oni z pewnością chętnie pomogą stworzyć opis Twoich kompetencji tutorskich
- **Zidentyfikuj cele:** razem ze studentem na samym początku procesu określcie cele i oczekiwania dotyczące spotkań. To pomoże w ustaleniu, na czym chcecie się skupić i jakie postępy chcecie osiągnąć.

Pierwsze spotkanie:

- **Zacznij od kontraktu:** to zasady panujące podczas procesu tutoringowego. Może mieć formę umowy lub deklaracji, która określa zobowiązania i oczekiwania zarówno tutora, jak i tutoranta w trakcie procesu tutoringowego. Kontrakt ten może mieć różne formy, ale jest bardzo ważnym elementem procesu. W razie zakłóceń, jakie mogą pojawić się w jego trakcie, będziesz mógł odwołać się do tego kontraktu.

- **Ustal harmonogram:** na pierwszym spotkaniu omów harmonogram i częstotliwość spotkań. Upewnij się, że jesteście zgodni co do terminów i czasu trwania każdego spotkania.

- **Buduj relację:** skup się na budowaniu zaufania i relacji z tutorantem. Pozwól mu poczuć się swobodnie i komfortowo podczas spotkania.

- **Określ oczekiwania:** poznaj oczekiwania tutoranta wobec procesu tutoringowego oraz wyjaśnij swoje oczekiwania dotyczące zaangażowania i aktywności studenta w procesie tutoringowym. Daj do zrozumienia, że obie strony muszą działać wspólnie, aby osiągnąć cele.

- **Plan rozwoju:** wspólnie ze studentem stworzcie plan rozwoju zawierający cele, poszczególne aktywności, które będą prowadziły do ich osiągnięcia oraz konkretne rezultaty, jakie osiągnie tutorant w danych przedziałach czasowych – to bardzo motywujące zarówno dla nauczyciela, jak i tutoranta.

W trakcie procesu:

- **Słuchaj uważnie:** bądź uważnym słuchaczem i stawiaj pytania, które pomogą zrozumieć potrzeby i trudności studenta.
- **Bądź elastyczny:** pamiętaj, że każdy tutorant jest inny, więc dostosowuj swoje podejście do indywidualnych potrzeb i stylu uczenia się. Jeśli czujesz, że trzeba coś zmienić, zaproponuj to tutorantowi i wspólnie ustalcie zmiany w pierwotnym planie rozwoju.

- **Motywuj:** zachęcaj i motywuj studenta do osiągania celów. Podkreślaj jego sukcesy i postępy.
- **Dostarczaj konstruktywnej informacji zwrotnej:** udzielaj wskazówek, które pomogą tutorantowi się rozwijać. Jednak rób to w sposób delikatny i wspierający.
- **Trzymaj rękę na pulsie:** odwołuj się regularnie do kontraktu oraz mapy rozwoju z pierwszego spotkania. Wspólnie śledźcie postępy tutoranta.
- **Ku pamięci:** prowadź szczegółową dokumentację procesu tutoringowego np. w formie kart dotyczących każdego ze spotkań. Student musi wiedzieć, że jest traktowany indywidualnie, nie może się więc zdarzyć, że tutor nie będzie pamiętał tego, co zostało już osiągnięte. To niszczy zaufanie i szacunek.
- **Radź się i konsultuj:** nawiąż współpracę z innymi tutorami działającymi na uczelni. Szukaj wsparcia i dziel się doświadczeniami – to pomoże rozwinąć się nie tylko Tobie, ale także Twoim tutorantom.

Ewaluacja i rozwój:

- **Ewaluuuj postępy:** regularnie oceniaj postępy studenta i proces tutoringowy jako całość. Czy osiągasz wyznaczone cele? Co można poprawić?
- **Dąż do rozwoju:** staraj się ciągle rozwijać swoje umiejętności jako tutor. Uczestnicz w szkoleniach i warsztatach dotyczących tutoringu także tych, prowadzonych przez ekspertów z twojej uczelni.
- **Zaplanuj dalsze kroki:** razem z tutorantem przeanalizujcie proces tutoringowy i zastanówcie się, co planujecie po jego zakończeniu.

Pamiętaj, że proces tutoringowy to dynamiczna i elastyczna forma wsparcia, która ma odpowiadać na potrzeby studenta, ale także być zgodna z kompetencjami tutora. Kluczem do sukcesu jest zaangażowanie, empatia i otwarta komunikacja między tutorem a tutorantem.

2.2.2. Luksus małych grup – przykładowe rozwiązania

Spotkania indywidualne i prowadzenie procesów tutoringowych 1:1, choć stanowią „najczystsza” formę tutoring, mogą być trudne do zorganizowania i przeprowadzenia z powodów formalnych. Czasami jednak możliwe jest wprowadzenie elementów tutoring przy pracy w małych grupach np. w ramach prowadzonych ze studentami projektów lub z uwagi na mniej liczne grupy ćwiczeniowe. Warto wspomnieć, że na wielu zagranicznych uczelniach, np. w University of Groningen, w taki sposób realizowany jest tutoring, co przynosi bardzo dobre rezultaty. Wieloletnia praktyka tego uniwersytetu sugeruje wykorzystanie tutoring nie tylko w klasycznym modelu pracy indywidualnej (tutor-tutorant), ale również jako narzędzie w pracy z grupą (przy czym szczególnie predestynowana do takiej formuły jest mała grupa, licząca do 20 osób).

Tutoring w małych grupach to forma wsparcia edukacyjnego, w której nauczyciel akademicki (tutor) pracuje z niewielką liczbą studentów jednocześnie, zwykle w grupie kilku osób. Ta forma ma na celu zapewnienie bardziej indywidualnego i zaangażowanego podejścia do nauki oraz umożliwienie studentom aktywnego w nich uczestnictwa lub zrealizowania konkretnych celów przez dane osoby. Tutoring w małych grupach może być również realizowany jako część studenckich lub pracowniczych projektów badawczych (np. pisanie artykułów, przygotowywanie wystąpień, prowadzenie analizy danych) lub przygotowywania prac dyplomowych.

Oto kilka kluczowych aspektów dotyczących prowadzenia tutoring w małych grupach, o których warto pamiętać.

- 1. Określenie celów:** tutor i studenci powinni wspólnie określić cele zajęć oraz oczekiwane rezultaty.
- 2. Interakcja i dialog:** tutoring w małych grupach opiera się na aktywnej interakcji i dialogu między nauczycielem a studentami oraz między samymi studentami. Zachęca się do zadawania pytań, dyskusji, współpracy i wymiany pomysłów.
- 3. Dostosowanie materiałów:** tutor powinien dostosować materiały dydaktyczne do potrzeb i poziomu grupy. Może to oznaczać przygotowanie dodatkowych ćwiczeń, prezentacji lub zadań.
- 4. Indywidualizacja:** mimo że tutoring odbywa się w grupie, tutor powinien starać się indywidualizować podejście do każdego studenta, uwzględniając jego specyficzne potrzeby i poziom wiedzy.
- 5. Ewaluacja i ocena:** tutoring w małych grupach powinien, podobnie jak proces tutoringowy 1:1, obejmować ocenę postępów studentów. Tutor może dokonywać takiej oceny w różny sposób – indywidualnie lub grupowo podczas spotkań.

- 6. Regularność spotkań:** ważne jest, aby spotkania były regularne i planowe. Tutoranci powinni wiedzieć, kiedy i gdzie odbywają się spotkania i czego powinni się spodziewać.
- 7. Wsparcie emocjonalne i motywacja:** tutoring w małych grupach również powinien zapewniać udzielenie wsparcia emocjonalnego studentom oraz motywowanie ich do działania. Nauczyciel powinien tworzyć atmosferę zaufania i zrozumienia, w której studenci czują się swobodnie, mogąc wyrażać swoje obawy i potrzeby.
- 8. Zróżnicowane metody nauczania:** tutor powinien stosować różnorodne metody i narzędzia dydaktyczne, aby dostosować się do różnych stylów uczenia się studentów, utrzymać ich zaangażowanie, rozwijać wiedzę i kompetencje a jednocześnie zrealizować cele spotkań.
- 9. Dyskrecja:** mimo, że praca odbywa się w małej grupie warto mieć pewność, że wszyscy studenci czują się w niej komfortowo. Jest to szczególnie ważne przy poruszaniu tematów lub używaniu narzędzi mających na celu rozwinięcie kompetencji osobistych.
- 10. Ewaluacja procesu:** w trakcie trwania spotkań oraz po ich zakończeniu należy prowadzić dokumentację pozwalającą na dokonanie ewaluacji procesu. W ten sposób możliwe jest dowiedzenie się, co działało dobrze, a co można poprawić i dostosować przyszłe zajęcia do potrzeb grupy.

Tutoring w małych grupach może być skutecznym narzędziem wsparcia w nauce, szczególnie dla studentów, którzy potrzebują indywidualnej uwagi i pomocy. Współpraca i interakcja w grupie

mogą także przyczynić się do bardziej efektywnego uczenia się poprzez wymianę doświadczeń i perspektyw. To idealne środowisko do zadawania pytań, wyrażania wątpliwości i aktywnego uczestnictwa w dyskusjach. Dla wielu studentów jest to znacznie bardziej angażujące niż tradycyjne zajęcia prowadzone w większych grupach. Poprzez pracę w grupie studenci mogą również rozwijać umiejętności interpersonalne, takie jak zdolność do współpracy i komunikacji, co stanowi doskonałe przygotowanie do przyszłej kariery zawodowej. Ponadto, grupa może stać się miejscem wsparcia emocjonalnego, gdzie studenci dzielą się swoimi doświadczeniami i obawami.

Dla tutorów również prowadzenie małych grup to okazja do rozwoju kompetencji dydaktycznych. Nauczyciele muszą dostosowywać swoje podejście do różnych stylów uczenia się oraz potrzeb studentów i rozwijać umiejętność efektywnego przekazywania wiedzy. Praca z małymi grupami pozwala na lepsze zrozumienie indywidualnych potrzeb i wyzwań studentów. Ponadto, tutorzy mogą eksperymentować z różnymi narzędziami i metodami, co może sprawić, że zajęcia staną się bardziej angażujące. Prowadzenie małych grup może również pomóc w rozwoju umiejętności interpersonalnych, takich jak zdolność do słuchania i skutecznej komunikacji.

Szczególnie znaczące są korzyści związane z tutoringiem w małych grupach dla uniwersytetu. Poprawa jakości nauczania może przyczynić się do podniesienia reputacji uczelni. Spersonalizowane wsparcie może również zwiększyć liczbę kandydatów na studia, ponieważ przyszli studenci poczuć się zachęeni takim sposobem pracy, bardziej docenieni i wspierani w swojej edukacji. Zadowoleni studenci mogą przyczynić się do poprawy ogólnego wizerunku uczelni. Jednocześnie prowadzenie pracy w grupach może

zmniejszyć koszty procesu tutorskiego oraz umożliwić łatwiejsze wprowadzenie tutoringów do programów studiów.

Podsumowując, tutoring w małych grupach to podejście, które przynosi liczne korzyści dla wszystkich zaangażowanych stron. Dla studentów-tutorantów oznacza to lepsze zrozumienie materiału, rozwijanie umiejętności interpersonalnych i wsparcie emocjonalne.

Dla tutorów stanowi okazję do rozwoju kompetencji dydaktycznych i interpersonalnych. Dla uczelni może oznaczać poprawę jakości nauczania, zwiększenie liczby kandydatów i podniesienie prestiżu.

Nadal jednak dla wielu nauczycieli akademickich mniej liczne grupy stanowią luksus... Co można wówczas zrobić?

2.2.3. A jeśli nie jest tak luksusowo...

Elementy tutoringowe podczas pracy z większą grupą

Nie zawsze nauczyciele akademicy mają możliwość prowadzenia indywidualnych procesów tutoringowych lub spotkań/zajęć w małych grupach. Jednak możliwe jest wprowadzenie pewnych elementów tutoringowych rozumianych jako elementy indywidualizacji nauczania nawet w większych grupach.

Oto kilka sposobów, jakie można zastosować na zajęciach grupowych zarówno stacjonarnie, jak i online.

- **Zróżnicowane materiały i zadania:** można dać studentom wybór dostarczając różnorodne materiały lub zadania o różnym stopniu trudności, których wykonanie przyczyni się do osiągnięcia przez nich zakładanych w ramach danego przedmiotu efektów. Studenci mogą wybierać te, które najlepiej odpowiadają ich poziomowi zaawansowania, oczywiście w ramach skali pozwalającej na osiągnięcie efektów uczenia się, lub zainteresowaniom. To pozwala na pewną elastyczność w procesie uczenia się.
- **Grupowanie:** w przypadku liczniejszych grup można podzielić studentów na podgrupy lub zespoły. Każda grupa może pracować nad zadaniem dostosowanym do swoich zainteresowań lub kompetencji. To pomaga zapewnić bardziej odpowiednie wyzwanie dla każdego studenta, jednocześnie wykorzystując jego potencjał.
- **Wsparcie dodatkowe:** warto udostępniać materiały lub źródła, które pozwolą studentom poszerzyć swoją wiedzę lub umiejętności na własną rękę. Może to obejmować listy dodatkowych lektur, kursy online, filmy instruktażowe, czytanie artykułów lub materiałów do samodzielnej pracy. Narzędziem pozwalającym to zrobić są np. zespoły tworzone na platformach edukacyjnych.
- **Czas na pracę indywidualną:** w trakcie zajęć grupowych można również zaplanować zadania, w których studenci pracują indywidualnie nad konkretnymi problemami, konsultując się z gotowym do pomocy prowadzącym i rozwijając w ten sposób swoje kompetencje. Może to pomóc w dostosowaniu tempa pracy do różnych potrzeb studentów.
- **Konsultacje indywidualne:** niezwykle ważne jest dawanie studentom możliwości konsultacji indywidualnych. To daje im szansę na rozmowę na temat swoich potrzeb i trudności. Warto wprowadzić interaktywny kalendarz, w którym studenci będą mogli zapisywać się na konkretne godziny. Jest to możliwe poprzez udostępnienie edytowalnego dokumentu z dostępnymi datami i godzinami spotkań.
- **Jasne zasady:** dokładne ustalenie kryteriów oceny zadań i projektów odgrywa kluczową rolę w procesie nauczania

i uczenia się na poziomie akademickim. To narzędzie, które przynosi liczne korzyści. Jasno sprecyzowane kryteria pozwalają studentom zrozumieć, czego od nich oczekuje prowadzący i na co powinni zwracać uwagę podczas wykonywania zadań. Dzięki temu eliminowane są niejasności, a studenci mogą skupić się na kluczowych aspektach pracy. Ponadto, kryteria te pomagają w rozwijaniu umiejętności krytycznego myślenia, ponieważ studenci muszą analizować swoją pracę w kontekście kryteriów i podejmować decyzje mające wpływ na jakość ich projektów. Uczą się także samokontroli, mając możliwość oceniania swoich prac przed oddaniem ich prowadzącemu. To także motywuje studentów do większego zaangażowania w proces uczenia się, ponieważ wiedzą, że spełnienie kryteriów będzie miało wpływ na ich wyniki. Nauczycielom jasne kryteria oceny pomagają w zapewnieniu uczciwej i jednolitej oceny prac wszystkich studentów. Komunikacja z nimi staje się bardziej przejrzysta, a informacje zwrotne oparte na kryteriach ułatwiają zrozumienie, dlaczego przyznano daną ocenę i jak można się poprawić. Wszystko to przekłada się na lepszą jakość nauczania i uczenia się na uczelni.

- **Informacja zwrotna (feedback):** zapewnienie regularnej informacji zwrotnej na temat pracy studentów i sugerowanie konkretnych kroków do poprawy jest bardzo istotne. To pomaga w monitorowaniu postępów studentów, ale także pokazuje im, że jako prowadzący doceniamy i wnikliwie sprawdzamy ich prace. Informacja zwrotna może zostać udzielona indywidualnie poprzez przygotowanie pisemnej karty oceny projektu lub ustnie np. podczas konsultacji.
- **Regularna ocena postępów:** przeprowadzanie okresowych ocen postępów pozwala śledzić, jak studenci radzą sobie

z materiałem nauczania. Mogą być to krótkie testy lub inne zadania/projekty. Ważne jednak, by ich sprawdzenie i oddanie wraz z udzieleniem informacji zwrotnej (sama ocena to za mało!) nastąpiło w niedługim czasie po przeprowadzeniu testu. Wówczas na podstawie ocen można dostosowywać dalszy przebieg zajęć, skupiając się na obszarach wymagających dodatkowej uwagi.

Choć praca z większą grupą może stanowić wyzwanie pod względem indywidualizacji nauczania, zastosowanie powyższych, przykładowych strategii może pomóc w dostosowaniu zajęć do różnych potrzeb i umożliwić studentom bardziej spersonalizowane doświadczenie edukacyjne. Choć takie działania można nazwać tylko elementami tutoringu, to zawsze warto je wykorzystać, ponieważ przynoszą bardzo dobre rezultaty.

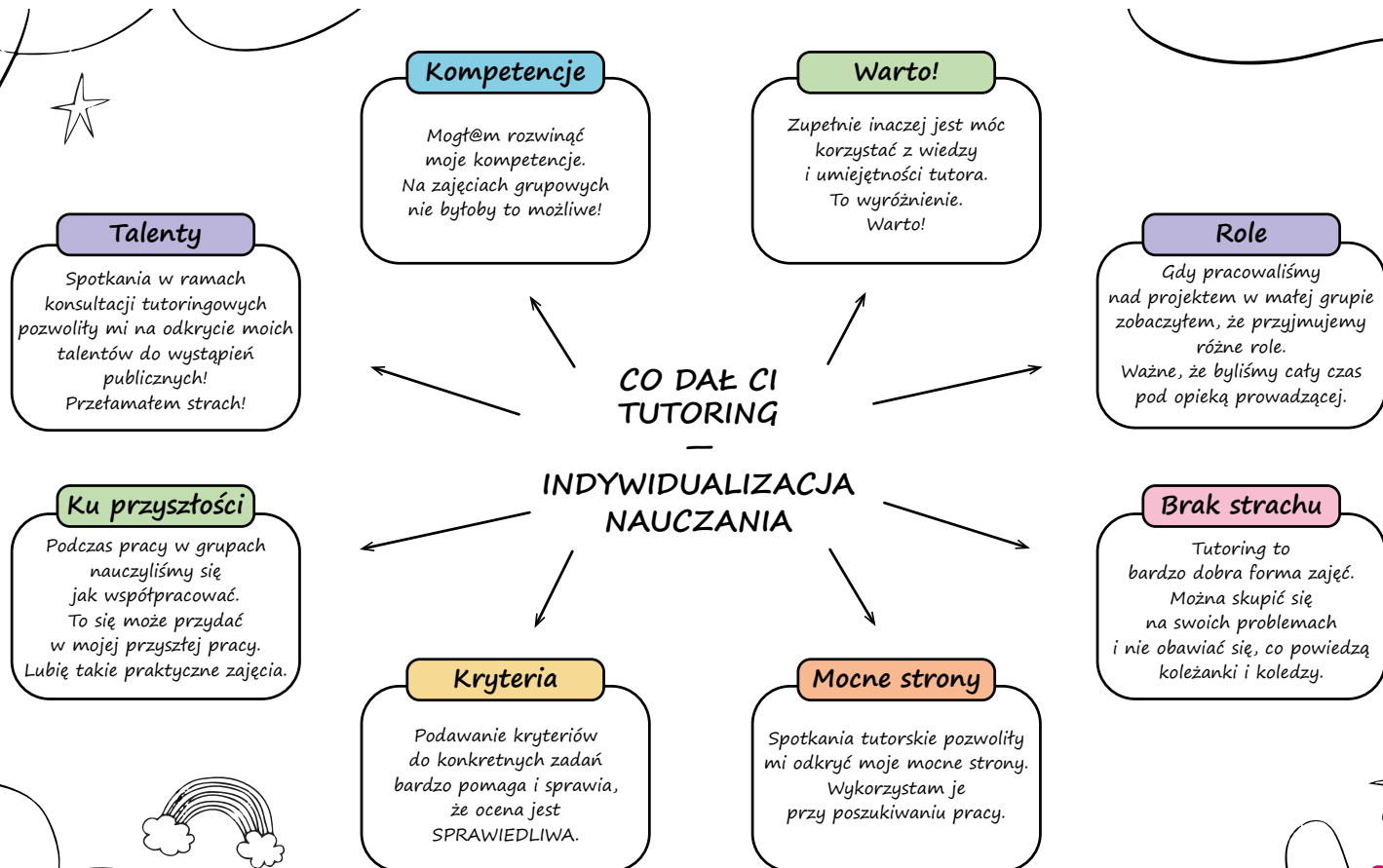
Powyżej przedstawione zostały i pokrótce omówione trzy formy tutoringu: *spotkania indywidualne* stanowiące część procesu tutoringowego, *spotkania w małych grupach* oraz wprowadzanie *elementów tutoringowych w pracy z większą grupą*. Choć najbardziej pożądaną formą byłby tutoring 1:1 przynoszący najwięcej korzyści tutorantowi i tutorowi oraz umożliwiający osobiste wsparcie i skupienie się na potrzebach konkretnego studenta, co sprzyja rozwojowi kompetencji i osiągnięciu celów edukacyjnych, to również pozostałe dwie formy mogą być bardzo pomocne. W małych grupach tutor może nadal dostarczać indywidualne wsparcie, jednocześnie zachowując korzyści wynikające z interakcji grupowej, takie jak wymiana pomysłów i wspólne rozwiązywanie problemów. W większych grupach elementy tutoringu mogą stanowić wyzwanie, ale wciąż można stosować indywidualizację w ramach takich działań jak ustalanie jasnych kryteriów oceny, dostarczanie szczegółowego feedbacku czy pozostawianie wyboru konkretnych zadań studentom. W przypadku każdej

z powyższych form pracy tutora kluczowe jest skoncentrowanie się na potrzebach i celach studentów, tworzenie spersonalizowanego planu nauczania i zapewnienie odpowiedniego wsparcia w procesie edukacyjnym.

Poniższa mapa myśli przedstawia fragmenty wypowiedzi studentów, którzy mieli okazję, by wypróbować skuteczność metod tutoringowych w ramach spotkań indywidualnych lub w małych grupach.

Nawet pobieżna lektura przytoczonych wypowiedzi pozwala stwierdzić, iż prowadząc tutoring możemy dowiedzieć się, między innymi, jak odbierany jest on przez studentów i co motywuje naszych podopiecznych do dalszych działań.

Wdrażając tutoring wśród obserwowanej grupy studentów, szczególnie istotne było wsparcie podczas studiów, obejmujące tutoring akademicki oraz rozwojowy. Wsparcie w zakresie akademickim obejmowało konsultacje merytoryczne, dotyczące m.in.

przygotowania planu badawczego czy opracowania publikacji. Wsparcie emocjonalno-społeczne opierało się na uczestnictwie w szkoleniach grupowych z zakresu m.in. radzenia sobie ze stresem, autoprezentacji. Indywidualny tutoring rozwojowy poruszał aspekty planu rozwojowego, określenia predyspozycji czy preferencji wobec wykonywania określonych czynności, omawiane były także strategie motywacyjne i style uczenia się.

Pamiętaj! Aby wdrożenie elementów tutoringu nie okazało się przedsięwzięciem przytłaczającym i przerażającym, warto przyjąć podejście ewolucyjne, nie rewolucyjne. To oznacza, że należy wprowadzać swoje innowacje stopniowo i sprawdzać jaki przynoszą efekt.

Zanim przejdziesz do Rozdziału 3 zastanów się:

- 1. Jaka tematyka spotkań z tutorantem najbardziej odpowiada Twoim zainteresowaniom (tutoring akademicki, rozwojowy, opiekuńczy)?**
- 2. W jakiej formie spotkań czujesz się najlepiej jako tutor (1:1, mała grupa, elementy tutoring w większej grupie)?**
- 3. Czego boisz się najbardziej jako tutor?**
- 4. Czego Ty oczekiwałbyś od swojego tutora? Czy możesz to zaoferować swoim podopiecznym? Dlaczego?**
- 5. Jaki jest Twój osobisty „profil tutora” (Twoje mocne i słabe strony)?**

3.

Ścieżka rozwoju tutora w 5 krokach

Krok 1 – najpierw baza

Aby zacząć myśleć o prowadzeniu procesów tutoringowych lub spotkań w małych grupach albo wprowadzeniu elementów tutoringu na zajęciach grupowych, warto najpierw zacząć od podstaw. Oto kilka najważniejszych kwestii, o których powinien pamiętać każdy początkujący tutor:

- 1. Rozumienie celów tutoringu:** tutor powinien wiedzieć, że celem tutoringu jest pomoc studentom w osiągnięciu ich celów akademickich i osobistych. To może obejmować wsparcie w nauce, rozwijanie kompetencji badawczych lub miękkich zależnie od potrzeb tutoranta.
- 2. Tutor jako opiekun/przewodnik/towarzysz:** rola tutora jako opiekuna, przewodnika i towarzysza studenta w procesie edukacji jest niezwykle istotna i może być kluczowym czynnikiem sukcesu studenta na uczelni. W roli opiekuna edukacyjnego tutor może służyć wsparciem w zakresie organizacji zajęć, dostarczania materiałów i rozwiązywania problemów związanych z nauką. Pomaga studentom planować swój tok nauki, tworzyć plany i oceniać postępy, co ma na celu stworzenie warunków do osiągnięcia sukcesu akademickiego. Jako przewodnik w procesie uczenia się, tutor pomaga studentom zrozumieć proces uczenia się, kształtuje ich umiejętności uczenia się samodzielnego, takie jak skuteczne czytanie, planowanie nauki, techniki zapamiętywania i rozwiązywania problemów. W roli towarzysza w trudnych chwilach, tutor może być wsparciem emocjonalnym i psychologicznym, słuchając i udzielając wsparcia w trudnych momentach. Jest także motywatorem, pomagając studentom utrzymać motywację do nauki pomimo

przeciwności. Dodatkowo, tutor może dzielić się doświadczeniami, udzielając rad dotyczących kariery i wspierając rozwój umiejętności miękkich. Te różnorodne role tutora mają na celu stworzenie sprzyjającego środowiska edukacyjnego, w którym studenci mogą rozwijać się akademicko, osobowo i zawodowo, co przyczynia się do ich sukcesu na uczelni i w przyszłości. Należy pamiętać, że podczas procesu tutoringowego studenci/stają się tutorantami, z którymi tutor wyrusza we wspólną podróż mającą na celu odkrywanie talentów i osiąganie kolejnych celów w rozwoju.

- 3. Umiejętność słuchania:** słuchanie z uwagą i zrozumieniem jest kluczową umiejętnością tutora. Powinien być w stanie skupić się na potrzebach studenta i zrozumieć jego sytuację.
- 4. Empatia:** tutor powinien być empatyczny i potrafić wczuć się w sytuację studenta. To pomaga w budowaniu zaufania i relacji.
- 5. Planowanie i organizacja:** tutor powinien przygotowywać się do rozpoczęcia procesu tutoringowego oraz umieć planować spotkania, przygotowywać materiały i skupiać się na osiągnięciu konkretnych celów danego tutoranta.
- 6. Skuteczna komunikacja:** komunikacja to klucz do udanej pracy. Tutor powinien umieć klarownie przekazywać informacje, zadawać trafne i rozwijające tutoranta pytania, a także słuchać odpowiedzi.

- 7. Dostarczanie informacji zwrotnych:** udzielanie konstruktywnej informacji zwrotnej jest istotne dla rozwoju tutoranta. Tutor powinien umieć wyrażać swoje uwagi w sposób pomocny i motywujący, odwołując się do konkretnych przykładów.
- 8. Zrozumienie różnorodności:** tutor powinien szanować różnice kulturowe, indywidualne potrzeby i style uczenia się studentów, a także wykazywać się otwartością i cierpliwością.
- 9. Etyka pracy tutorskiej:** tutor powinien działać zgodnie z zasadami etyki, zachowywać poufność informacji i przestrzegać norm uczciwości akademickiej.
- 10. Samodoskonalenie i sieć kontaktów:** Tutor powinien być gotów do ciągłego doskonalenia swoich umiejętności i wiedzy, uczestniczyć w szkoleniach i korzystać z *informacji zwrotnych* udzielanych zarówno przez innych tutorów (*peer tutoring*), jak i tutorantów.
- 11. Rozumienie różnych rodzajów tutoringu:** tutor powinien zrozumieć różnice między poszczególnymi formami i rodzajami tutoringu, takimi jak tutoring naukowy, rozwojowy/pastoralny, aby dostosować swoje podejście do potrzeb tutorantów. Zależnie od swoich preferencji tutor może oferować różne formy wsparcia lub też skupić się na jednej z nich.
- 12. Każdy ma swój styl:** mimo że pewne zasady przedstawione w niniejszym podręczniku stanowić mogą pomoc w prowadzeniu procesów tutoringowych i wprowadzaniu elementów indywidualizacji na zajęciach, należy pamiętać, że każdy tutor ma swój własny styl nauczania i w tym tkwi siła! Warto to wykorzystać!

Powyższe wskazówki stanowią fundamenty skutecznej pracy tutora i pozwalają efektywnie wspierać studentów w osiągnięciu ich celów na uczelni.

Krok 2 – pora na szkolenie

Kolejnym, naturalnym krokiem dla każdego tutora jest narastająca i nieustanna chęć doskonalenia swojego warsztatu oraz poznawania nowych narzędzi tutorskich. Dlatego poleca się uczestniczenie w szkoleniach i warsztatach dotyczących tutoringu, narzędzi tutorskich oraz innych nowoczesnych metod dydaktycznych.

Dlaczego szkolenia są niezbędne w pracy tutora?

- Tutorzy muszą posiadać odpowiednią wiedzę i umiejętności związane z edukacją, komunikacją, technikami uczenia się, radzeniem sobie w trudnych sytuacjach oraz wieloma innymi kompetencjami, których doskonaleniem mogą być zainteresowani studenci. Szkolenia dostarczają tutorom wiedzy i praktycznych narzędzi, pomagając rozwijać umiejętności niezbędne do efektywnej pracy.
 - Szkolenia pomagają tutorom zrozumieć swoją rolę i odpowiedzialność w procesie edukacji. Dzięki nim prowadzący uczą się, jak zachowywać profesjonalizm, dbać o dobro studentów i uczelni oraz przestrzegać etyki zawodowej.
 - Ciągłe doskonalenie się pozwala tutorom poznać najlepsze praktyki i techniki pracy, które przyczyniają się do skutecznego wspierania studentów w osiągnięciu celów edukacyjnych. Pomaga także lepiej zrozumieć różne style uczenia się i poznawać aktualne potrzeby studentów.
 - Edukacja i metody nauczania nieustannie się rozwijają. Szkolenia pomagają tutorom być na bieżąco z najnowszymi trendami i innowacjami w edukacji.
 - Praca tutora wymaga silnych umiejętności interpersonalnych, takich jak empatia, zdolność do słuchania i komunikacji. Szkolenia mogą pomóc w doskonaleniu tych umiejętności.
 - Szkolenia zawierają także często informacje na temat zasad bezpieczeństwa, postępowania w sytuacjach kryzysowych i wsparcia psychologicznego. To ważne, aby tutorzy wiedzieli, jak reagować w trudnych sytuacjach i jak chronić dobro studentów.
 - Podczas szkoleń można poznać innych tutorów i wzajemnie się inspirować do doskonalenia swojego warsztatu.
 - Bardzo ważna jest motywacja do pracy! Nowe, świeże spojrzenie na dydaktykę jest na wagę złota!
- Powyższe argumenty są jedynie przykładowe. Szkolenia i warsztaty to niekończące się kompendium wiedzy i możliwość rozwijania kompetencji. Jeśli tutor ma przekonywać swoich studentów do rozwoju, sam powinien być na niego gotowy. Szkolenia są więc nieodłączną częścią pracy tutora, ponieważ pomagają mu rozwijać się jako profesjonalista, lepiej wspierać studentów i przyczyniać się do sukcesu edukacyjnego.

Krok 3 – do roboty!

Praktyka tutorska stanowi nieodzowną część ścieżki rozwoju tutora, ponieważ dostarcza mu nie tylko teoretycznej wiedzy, ale także praktycznego doświadczenia, które jest niezwykle cenne, a wręcz nieodzowne w dalszej pracy z tutorantami. Żadne szkolenie, studia podyplomowe czy kurs nie zastąpi praktyki! Można więc powiedzieć najprościej, że aby być tutorem trzeba „tutorować”.

Dlaczego praktyka tutorska jest tak istotna?

- Umożliwia rozwijanie umiejętności pedagogicznych, komunikacyjnych i interpersonalnych. Podczas pracy z tutorantami tutorzy uczą się, jak efektywnie przekazywać wiedzę, rozwiązywać problemy i wspierać rozwój edukacyjny swoich studentów.
- Pozwala tutorom lepiej zrozumieć potrzeby i oczekiwania swoich tutorantów. Dzięki bezpośredniej interakcji tutorzy dowiadują się, jak dostosować swoje podejście do indywidualnych potrzeb każdego studenta.
- Praca z tutorantami pomaga tutorom rozwijać empatię i zrozumienie dla sytuacji, z jakimi muszą radzić sobie studenci. To pozwala później na lepsze zapewnienie wsparcia

emocjonalnego dostosowanego do potrzeb studenta i adekwatnego do sytuacji.

- Pozwala budować pewność siebie w roli tutora. Każde udane spotkanie z tutorantami przyczynia się do jej wzrostu i rozwijania praktycznych umiejętności.
- Umożliwia tutorom ocenę swojego postępu i doskonalenie kompetencji na bieżąco. To pozwala na ciągły rozwój i dostosowywanie się do zmieniających się potrzeb studentów oraz pojawiających się nowych narzędzi dydaktycznych.
- Pozwala być „na bieżąco” z tematyką tutoringu i pozostawać w kontakcie z innymi tutorami oraz ekspertami tutoringu.

Tutor może pozostawać tutorem tylko gdy prowadzi procesy tutorskie lub wdraża elementy metod tutoringowych na zajęciach. Praktyka jest nieodzowną częścią dydaktyki oraz rozwoju samego tutora. Pozwala mu zdobywać wiedzę i umiejętności nie tylko teoretyczne, ale także konkretne kompetencje i reakcje rozwijane w danej sytuacji z konkretnym tutorantem. Tylko praktyka umożliwia zdobycie doświadczenia, które pozwala także na dzielenie się z innymi nauczycielami akademickimi i szkolenie kolejnych tutorów.

Krok 4 – ewaluuj i daj się ewaluować!

Ewaluacja pozwala na ocenę skuteczności i efektywności pracy tutora oraz stopnia przyswojenia informacji i rozwoju kompetencji przez tutorantów. Umożliwia również identyfikację obszarów do poprawy i dostosowania podejścia do potrzeb studentów.

Tutor powinien prowadzić różnego typu ewaluacje, które pomogą mu ocenić skuteczność swojej pracy oraz dostosować ją do potrzeb i postępów tutorantów. Jednocześnie konieczna jest także ewaluacja pracy samego tutora, która może przyjąć zasadniczo 2 formy: konsultacji z innymi tutorami/nauczycielami akademickimi o podobnym doświadczeniu (*peer tutoring*) lub superwizji (oceny pracy przez bardziej doświadczonego tutora)⁹.

Oto kilka przykładów ewaluacji, które mogą stanowić część procesu tutoringowego.

- **Ewaluacja początkowa/diagnostyczna:** na początku procesu tutoringowego tutor może przeprowadzić ewaluację diagnostyczną, która pozwoli mu lepiej zrozumieć poziom wiedzy, umiejętności i celów tutorantów. To pozwoli na dostosowanie strategii, planu pracy oraz stosowanych narzędzi.
- **Ewaluacja postępów:** tutor powinien regularnie monitorować postępy tutorantów w realizacji celów procesu tutoringowego. To może obejmować ocenę wyników na testach, zadaniach

⁹ Superwizja odgrywa kluczową rolę w ścieżce rozwoju zawodowego tutora. Jest to proces, w którym doświadczony tutor-superwizor (lider lub ekspert tutoring) wspiera mniej doświadczonego tutora w rozwoju jego umiejętności, efektywności w pracy z tutorantami oraz w zrozumieniu i rozwiązywaniu ewentualnych problemów czy wyzwań związanych z pracą tutorską. Superwizja tutorska ma na celu przede wszystkim:

- Wspomaganie rozwoju umiejętności. Superwizja umożliwia tutorowi kontynuacyjny rozwój jego umiejętności w obszarze tutoring. Dzięki regularnym spotkaniom z superwizorem tutor może doskonalić swoje techniki nauczania, komunikacji, rozwiązywania problemów i innych umiejętności związanych z tutoringiem;
- Refleksja i samorozwój. Superwizja zachęca tutora do refleksji nad swoją pracą i postępami studentów. Pomaga także w identyfikowaniu własnych mocnych stron i obszarów do poprawy, co przyczynia się do osobistego rozwoju zawodowego;
- Rozwiązywanie problemów. Superwizja dostarcza przestrzeni do omówienia ewentualnych trudności lub problemów, z którymi tutor może się spotkać w pracy z tutorantami. Superwizor może pomóc w znalezieniu rozwiązań i strategii, które pomogą tutorowi efektywniej radzić sobie z wyzwaniami;
- Utrzymywanie standardów jakości. Superwizja pomaga zapewnić, że tutor działa zgodnie z ustalonymi standardami jakości i etycznymi zasadami pracy. To ważne, aby zapewnić jakość usług tutorskich i dobro studentów;
- Wsparcie emocjonalne. Praca jako tutor może być czasem trudna, zwłaszcza gdy tutorzy spotykają się z problemami czy frustracjami swoich tutorantów. Superwizja dostarcza wsparcia emocjonalnego i psychologicznego dla tutora, co pomaga mu lepiej radzić sobie z tymi wyzwaniami.

Superwizja tutorska stanowi więc istotne narzędzie w procesie doskonalenia zawodowego tutora, pomagając mu osiągnąć sukces w pracy z tutorantami i kontynuować rozwijanie kompetencji. Dlatego też regularne sesje superwizji są zazwyczaj integralną częścią wdrażania tutoring na uczelniach lub/i w innych instytucjach.

domowych lub projektach albo autorefleksję tutoranta. Dzięki temu tutor może ocenić, czy tutoranci osiągają swoje cele.

- **Ankiety i opinie tutorantów:** tutor może prosić tutorantów o udział w ankiecie lub regularne wyrażanie opinii na temat przebiegu procesu tutoringowego. To pozwala na uzyskanie informacji zwrotnej i zrozumienie, co funkcjonuje dobrze, a które elementy wymagają poprawy.
- **Obserwacje zajęć:** jeśli to możliwe, inne osoby, takie jak inni tutorzy (*peer tutoring*) lub supervisor, mogą przeprowadzać obserwacje zajęć lub spotkań tutoringowych prowadzonych przez tutora. Może to dostarczyć obiektywnych informacji na temat jego pracy.
- **Autorefleksja:** tutor powinien także samodzielnie oceniać swoją pracę i refleksyjnie analizować, co działało dobrze, a co można poprawić. To pomaga w ciągłym doskonaleniu swoich umiejętności. Jednym ze sposobów realizowania takiej autorefleksji jest prowadzenie dziennika tutora. Jest to narzędzie, które tutor może wykorzystywać do rejestrowania ważnych informacji i obserwacji związanych z procesem tutoringowym.

Jest to rodzaj zapisu lub dokumentacji, który pomaga tutorowi śledzić postępy tutorantów, zaplanować kolejne kroki i dokonywać refleksji nad własną pracą.

- **Ewaluacja procesu tutorskiego:** tutorzy mogą oceniać ogólną skuteczność procesu tutorskiego w swoim miejscu pracy. To może obejmować analizę wyników tutorów i tutorantów oraz dostosowywanie programów i zasobów.
- **Ewaluacja długoterminowa:** tutorzy mogą prowadzić ewaluacje długoterminowe, aby ocenić, czy tutorant osiągnął długoterminowe cele edukacyjne po zakończeniu procesu tutorskiego.

Z wyżej przedstawionych informacji wynika, że ewaluacja jest istotnym narzędziem w pracy tutora, ponieważ pozwala na ciągłe doskonalenie i dostosowanie pracy do indywidualnych potrzeb tutorantów. Warto również pamiętać, że powinna ona być regularna i obiektywna oraz dostosowana do konkretnych celów i kontekstu działania tutora. Dzięki ewaluacji proces tutoringowy może być bardziej efektywny i skoncentrowany na potrzebach tutorantów.

Krok 5 – podziel się

Ostatnim, ale oczywiście niezwykle istotnym krokiem w rozwoju ścieżki zawodowej tutora, jest dzielenie się swoją wiedzą i doświadczeniem z innymi tutorami i nauczycielami akademickimi.

W jaki sposób może to robić? Oto kilka propozycji.

- **Udział w spotkaniach i warsztatach:** uczelnie często organizują spotkania, warsztaty i seminaria dla tutorów, na których mogą dzielić się swoimi pomysłami, doświadczeniami i najlepszymi praktykami. Uczestnictwo w takich wydarzeniach umożliwia tutorom wymianę wiedzy i nawiązanie kontaktów z innymi tutorami. Na uczelni spotkania takie są organizowane przez zespoły tutorów. Warto brać w nich udział!
- **Tworzenie grup dyskusyjnych:** tutorzy mogą tworzyć grupy dyskusyjne lub fora internetowe, gdzie będą mogli dzielić się swoimi doświadczeniami, zadawać pytania i udzielać odpowiedzi innym tutorom. To doskonałe miejsce do wymiany pomysłów i rozwiązań. Stanowi to również formę tutoringów rówieśniczego. Na naszej Uczelni stworzony został Zespół na MSTEams łączący osoby zainteresowane tutoringiem, stanowi on miejsce dyskusji oraz umieszczania informacji dla tutorów.
- **Superwizje i konsultacje:** bardziej doświadczeni tutorzy mogą pełnić rolę przewodników dla tych, którzy dopiero zaczynają pracę. Mogą udzielać wsparcia, dzielić się wskazówkami i pomagać w rozwiązywaniu trudności.
- **Tworzenie materiałów i narzędzi:** tutorzy mogą wspólnie tworzyć materiały dydaktyczne, narzędzia i zasoby, które

będą dostępne dla wszystkich tutorów. Mogą to być notatki, prezentacje, ćwiczenia czy pomysły na projekty i zadania.

- **Analiza przypadków:** tutorzy mogą razem analizować przypadki, sytuacje trudne lub nietypowe, z którymi spotykają się w pracy z tutorantami. To pozwala na wspólne rozważanie strategii i podejść.
- **Badania i rozwijanie praktyk:** grupy tutorów mogą również prowadzić badania dotyczące efektywności różnych metod pracy tutorskiej. Wspólna refleksja nad praktykami może prowadzić do ich doskonalenia a wyniki analiz stanowić podstawę badań naukowych na temat tutoringów.

Dzielenie się wiedzą i doświadczeniem wśród tutorów i nauczycieli akademickich może pomóc w podnoszeniu jakości pracy tutorskiej, a także przyczynić się do lepszego wsparcia studentów na uczelni. Współpraca i otwartość na wymianę pomysłów są kluczowymi elementami rozwoju procesu tutorskiego, warto więc tworzyć w całej przestrzeni edukacyjnej szkół wyższych sieci tutorskie.

Powyższych 5 kroków stanowi podstawę efektywnej i przyjemnej pracy tutora. Pierwszy z nich, czyli zdobycie podstaw niewątpliwie powinien zostać wykonany na początku. Kolejne jednak można stawiać w jednym czasie, jednocześnie szkoląc się, praktykując, ewaluując oraz konsultując się z innymi tutorami. Tutoring, mimo iż jest metodą indywidualizacji pracy z tutorantami, powinien stanowić okazję do tworzenia wspólnoty uniwersyteckiej nauczycieli-tutorów z pasją, dla których każdy kolejny student stanowi nie tylko wyzwanie, ale także fascynującą przygodę!

Zanim przejdziesz do Podsumowania zastanów się:

- 1. Jak rozumiesz swoją rolę jako tutora?**
- 2. Czy zaplanowałeś już swoją ścieżkę rozwoju (krótko- i/lub długoterminową)?**
- 3. Jak często dokonujesz samooceny?
Czy jesteś wobec siebie obiektywny?**
- 4. Czym chciałbyś się podzielić z innymi tutorami (doświadczeniem, praktyką tutorską, materiałami do pracy z tutorantami)?**

Podsumowanie

Jaką zobaczysz
różnicę?

Podsumowanie. Jaką zobaczysz różnicę?

Wszystkie informacje i wskazówki mogą prowadzić do następującego wniosku – dobre efekty wymagają pracy, jednak, jeśli praca ta zostanie wykonana rezultaty są zaskakujące.

Z doświadczeń tutorów prowadzących procesy tutoringowe i nauczycieli akademickich wprowadzających elementy indywidualizacji na zajęciach wynika, że tutoring przynosi bardzo wiele korzyści. Jakie, na przykład?

Korzyści dla nauczyciela akademickiego

1. Lepsze zrozumienie potrzeb i poziomu umiejętności każdego studenta. Nauczyciel może dostosować materiał i metodę nauczania do indywidualnych potrzeb, co pomaga w efektywnym przekazywaniu wiedzy.
2. Zwiększenie satysfakcji z pracy. Indywidualizacja nauczania pozwala prowadzącemu świadczyć bardziej efektywną pomoc studentom, co może przyczynić się do większej satysfakcji z wykonywanej pracy.
3. Rozwijanie umiejętności dydaktycznych. Nauczyciel może doskonalić swoje umiejętności w dostosowywaniu materiału i metody nauczania do różnych stylów uczenia się studentów.
4. Lepsze monitorowanie postępów. Dzięki indywidualizacji nauczania prowadzący może lepiej śledzić postępy każdego ucznia i dostosować podejście w razie potrzeby.
5. Wymiana doświadczeń. Tworzenie sieci kontaktów z innymi tutorami z uczelni macierzystej oraz z innych krajowych i zagranicznych szkół wyższych umożliwia wymianę doświadczeń i pomysłów, a także dzielenie się nawzajem swoimi najlepszymi praktykami.
6. Wsparcie i inspiracja. *Peer tutoring* i *networking* oraz współdziałanie. W ramach zespołów tutorów, mogą dostarczać prowadzącym wsparcia emocjonalnego i profesjonalnego. Nauczyciele mogą inspirować się nawzajem do tworzenia innowacyjnych rozwiązań i przeciwdziałać uczuciu izolacji zawodowej albo wypalenia.
7. Rozwijanie umiejętności interpersonalnych. Budowanie relacji z innymi tutorami może pomóc nauczycielowi w rozwijaniu umiejętności interpersonalnych, takich jak komunikacja, negocjacje i rozwiązywanie konfliktów.
8. Ocena własnej praktyki. Dzięki dyskusjom z innymi tutorami nauczyciel może lepiej zrozumieć swoją własną praktykę nauczania. Inne perspektywy mogą pomóc w identyfikacji obszarów do poprawy.
9. Zwiększenie widoczności i wpływu. Tworzenie sieci kontaktów pomiędzy tutorami może przyczynić się do zwiększenia

widoczności i wpływu nauczyciela w środowisku akademickim. To może być korzystne zarówno w kontekście awansu zawodowego, jak i możliwości współpracy z innymi nauczycielami i badaczami.

10. Zwiększenie atrakcyjności kariery zawodowej. Nauczyciele akademicy, którzy wprowadzają innowacyjne metody dydaktyczne, w tym metody tutoringowe, mogą stać się bardziej atrakcyjnymi kandydatami w procesie awansu zawodowego.

11. Wyróżnienie się w społeczności akademickiej. Prowadzący, którzy przyczyniają się do rozwoju nowych metod, często stają się rozpoznawalnymi liderami w swojej dziedzinie. To może przynieść im szanse na współpracę z innymi badaczami i nauczycielami oraz wpływać na ich pozycję w społeczności akademickiej.

12. Satysfakcja z pracy. Wprowadzanie nowych, innowacyjnych metod dydaktycznych jest satysfakcjonujące i inspirujące dla nauczyciela, co przekłada się na zwiększenie poziomu zadowolenia z pracy.

Korzyści dla studenta

1. Dostosowanie do indywidualnych potrzeb. Student indywidualnie może pracować nad swoimi słabymi stronami i rozwijać swoje mocne strony, co prowadzi do lepszych wyników w nauce.
2. Wzrost motywacji. Indywidualizowane podejście do nauczania może zwiększyć motywację studenta do nauki, ponieważ czuje on, że jego potrzeby są brane pod uwagę.
3. Lepsze zrozumienie materiału. Dzięki bardziej dostosowanej edukacji studenci mają większą szansę na lepsze zrozumienie materiału i osiągnięcie sukcesu w nauce.
4. Rozwinięcie kompetencji miękkich. Tutoring może pomóc w rozwoju kompetencji miękkich, takich jak umiejętności

komunikacji, empatii, zdolność do rozwiązywania problemów, skutecznych metod samodzielnego uczenia się oraz pracy zespołowej. Te umiejętności są niezwykle cenne na rynku pracy.

5. Podniesienie pewności siebie. Aktywność w roli tutora dla młodszych studentów (tutoring rówieśniczy) pozwala na zdobycie pewności siebie w przekazywaniu wiedzy innym. To może być przydatne w różnych sytuacjach, w tym podczas prezentacji, wystąpień publicznych i rozmów kwalifikacyjnych.
6. Rozwinięcie umiejętności nauczania. Wejście w rolę tutora rówieśniczego wymaga umiejętności przekazywania wiedzy w zrozumiały sposób. To doskonałe przygotowanie do ewentualnej kariery akademickiej lub edukacyjnej.

7. Zwiększenie efektywności nauki. Studenci, którzy uczestniczą w procesie tutoringowym, często lepiej rozumieją materiał i osiągają lepsze wyniki na egzaminach. To może wpłynąć na poprawę średniej ocen.
8. Rozwinięcie umiejętności rozwiązywania problemów. Tutoring wymaga rozwiązywania problemów związanych z nauką i zrozumieniem materiału. To doskonałe ćwiczenie umiejętności myślenia krytycznego i analizy.
9. Oszczędność czasu. Wielu studentom uczestnictwo w spotkaniach tutoringowych i indywidualizacja nauczania może pomóc w efektywniejszym przyswajaniu materiału. Dzięki temu oszczędzają czas, który mogą przeznaczyć na inne aktywności lub dodatkowe zajęcia.
10. *Networking*. W ramach tutoringu i *peer tutoring* studenci mogą poznać innych tutorantów oraz nauczycieli akademickich. Tutorów, co może prowadzić do cennych kontaktów możliwości współpracy w przyszłości.
11. Zrozumienie własnych mocnych i słabych stron. Uczestnictwo w spotkaniach tutorskich może pomóc studentowi lepiej zrozumieć własne mocne strony i obszary do rozwoju. To może prowadzić do bardziej świadomego wyboru kierunku kariery.
12. Zwiększenie konkurencyjności na rynku pracy. Odnotowanie w swoim CV udziału w procesie tutoringowym może być wartościowym punktem, świadczącym o umiejętnościach interpersonalnych, zdolnościach do pracy zespołowej i zaangażowaniu w rozwój osobisty.

Korzyści dla Uczelni

1. Zwiększenie konkurencyjności na rynku oferty akademickiej. Uczelnie, które oferują indywidualizację nauczania i wsparcie w postaci tutoringu, są bardziej atrakcyjne dla potencjalnych studentów. To może pomóc uczelni przyciągać większą liczbę zdolnych i ambitnych studentów.
2. Podwyższenie efektów kształcenia. Indywidualizacja nauczania pozwala na lepsze dostosowanie programów nauczania do potrzeb i umiejętności studentów. Dzięki temu studenci osiągają lepsze wyniki i zdobywają bardziej wartościową wiedzę.
3. Wzrost atrakcyjności dla kandydatów na studia. Uczelnie oferujące wsparcie w postaci tutoringu i indywidualizacji nauczania stają się bardziej atrakcyjne w oczach potencjalnych studentów, co może prowadzić do większej liczby zgłoszeń i częstszego wyboru uczelni.
4. Przygotowanie absolwentów do wejścia na rynek pracy. Indywidualizacja nauczania pomaga w rozwijaniu umiejętności miękkich, umiejętności praktycznych i przygotowywaniu studentów do wejścia na rynek pracy. Absolwenci takiej uczelni są często bardziej gotowi na wyzwania zawodowe.

5. Konkurencja z najlepszymi uczelniami na świecie. Wdrożenie innowacyjnych metod nauczania, w tym tutoringu, pozwala uczelni konkurować z najlepszymi instytucjami edukacyjnymi na świecie. To przyczynia się do podniesienia prestiżu i renomy uczelni.
6. Rozwój kadry akademickiej. Nauczyciele akademicy, którzy włączają się we wdrażanie nowoczesnych metod dydaktycznych, w tym tutoringu, i indywidualizują nauczane treści, mogą rozwijać swoje umiejętności pedagogiczne i badawcze. To przekłada się na rozwijanie kompetencji całej kadry akademickiej.
7. Traktowanie nauczycieli akademickich i studentów indywidualnie i z szacunkiem. Wdrożenie indywidualizacji nauczania i wspieranie pracy prowadzących-tutorów przyczynia się do zwiększenia szacunku i docenienia pracy kadry akademickiej i studentów. To znacząco poprawia atmosferę na uczelni.
8. Wzrost zadowolenia studentów. Studenci, którzy otrzymują indywidualne wsparcie w postaci tutoringu, są bardziej zadowoleni ze swojego doświadczenia edukacyjnego. To wpływa na pozytywną opinię o uczelni i jej ranking w ocenach studentów.
9. Wsparcie dla badań pedagogicznych. Wdrażanie nowych metod nauczania dostarcza również materiału do badań pedagogicznych, co prowadzi do rozwoju wiedzy na temat skuteczności różnych podejść edukacyjnych oraz zwiększenia liczby publikacji powstających na uczelni na ten temat.
10. Dostosowanie do różnorodności studentów. Indywidualizacja nauczania pozwala uczelni dostosować się do różnorodnych potrzeb i umiejętności studentów, co przyczynia się do tworzenia bardziej inkluzywnego i różnorodnego środowiska akademickiego.
11. Zwiększenie satysfakcji studentów. Indywidualne podejście do nauczania zwiększa satysfakcję studentów z jakości edukacji, co przyciąga nowych kandydatów.
12. Zwiększenie zaangażowania kadry. Prowadzący, mogąc indywidualizować swoje metody, są bardziej zaangażowani w proces nauczania, szczególnie jeśli widzą, że ich wysiłki przynoszą konkretne rezultaty.

Powyższe korzyści stanowią tylko przykłady wspaniałych rezultatów, jakie daje wdrożenie metod tutoringowych dla nauczycieli akademickich, ich tutorantów oraz uczelni. Najmocniejszą stroną tutoringu jest bowiem to, że jako zindywidualizowana forma nauczania pozwala tutorowi na stworzenie swojego własnego podejścia do dydaktyki oraz budowania relacji ze studentami. To otwiera ocean możliwości i staje się dającą mnóstwo satysfakcji, fascynującą przygodą, do której autorzy tego podręcznika gorąco zapraszają. Wystarczy tylko... zrobić pierwszy krok!

Zanim obejrzysz Bibliografię zastanów się:

- 1. *Co daje Ci bycie tutorem?***
- 2. *Nad czym chciałbyś jeszcze popracować jako tutor?***
- 3. *Jak przygotujesz swoją „wizytówkę tutorską”?***

**Aby pójść
dalej...**

**Gdzie warto
zajrzeć i co
przeczytać?**

Aby pójść dalej... Gdzie warto zajrzeć i co przeczytać?

Sitografia

EPALE – Elektroniczna platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie: <https://epale.ec.europa.eu/pl>.

Oxford University – Personalized Learning: <https://www.ox.ac.uk/admissions/undergraduate/student-life/exceptional-education/personalised-learning>.

UCL Arena: <https://www.ucl.ac.uk/teaching-learning/professional-development>.

Education Support – University of Groningen: <https://edusupport.rug.nl/1826652161>

Collegium Wratislaviense: <https://cw.edu.pl/>

Bibliografia

Brdulak, J., K. Glińska-Lewczuk, A. Janus-Sitarz & J. Uriasz. 2022. *Project: Masters of Didactics. A Masters Of Didactics Model for University Teaching and Tutoring. Final version.* <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/ostateczny-model-stosowania-tutoringu>.

Czekierda P., B. Fingas & M. Szala. 2015. *Tutoring. Teoria, praktyka, studia przypadków.* Warszawa: Oficyna a Wolters Kluwer business.

Domagała-Zysk E. (2021a). Mentoring w kształceniu pedagogów dla edukacji włączającej. *Edukacja* 1(156), 31-41.

Domagała-Zysk E. (2021b). *Model projektowania uniwersalnego w akademickiej edukacji inkluzyjnej. Strategie i rekomendacje.* W: E. Domagała-Zysk, A. Borowicz, R. Kołodziejczyk, K. Martynowska (red.), (2021). *Oblicza życia. Księga Jubileuszowa Profesor Doroty Kornas-Bieli.* Lublin: Wydawnictwo Episteme, 855-870.

Dziedziczak-Foltyn, A., B. Karpińska-Musiał & A. Sarnat-Ciastko. 2020. *Tutoring drogą do doskonałości akademickiej. Percepcja i implementacja personalizacji kształcenia w polskim szkolnictwie wyższym w latach 2014-2019.* Kraków: Impuls.

Jendza, J. 2016. Tutoring w uniwersytecie – pomiędzy nabywaniem a tworzeniem znaczeń w procesie studiowania. W: *W trosce o jakość w ilości. Tutoring oksfordzki w Uniwersytecie Gdańskim*, red. B. Karpińska-Musiał, 29-60. Kraków: Wydawnictwo LIBRON.

Karpińska-Musiał. 2016. *W trosce o jakość w ilości.* Kraków: Libron.

Krakowiak K., Kołodziejczyk R., Borowicz A., Domagała-Zysk E. (red.)(2011). *Student niesłyszący we wspólnocie akademickiej. Informator o warunkach edukacji wyższej osób z uszkodzeniami słuchu.* Lublin: Wydawnictwo KUL, ss. 129.

Pełczyński, Z. 2007. Tutoring wart zachodu. Z doświadczeń tutora oksfordzkiego. W: *Tutoring w poszukiwaniu metody kształcenia liderów*, red. B. Kaczarowska, 31-36. <https://www.szkola-liderow.pl/wp-content/uploads/2016/03/Tutoring.-W-poszukiwaniu-metody-ksztalcenia-liderow%CC%82cienia-lidero%CC%81w.pdf>.

Pereświat-Sołtan, A. 2011. Tutoring jako ważny obszar uczenia się dorosłych. *Edukacja Dorosłych* 2(65): 131-157. <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-23f8c3b4-5b00-4c8e-8a2b-ad8e720ae6b2>.

Ratajczak, S. 2016. Tutoring akademicki – korzyści dla studenta, nauczyciela i uczelni wyższej. *Kultura i Edukacja* 113(3): 154-171. <https://czasopisma.marszalek.com.pl/10-15804/kie/4955-kie2016309.pdf>.

Rowicka, A. 2013. Umiejętności interpersonalne i techniki pracy tutora. W: *Nowoczesny wychowawca – tutor, mentor, coach*, red. J. Bałachowicz & A. Rowicka, 44-54. Warszawa: WSP im. J. Korczaka.

Sarnat-Ciastko, A. 2015. *Tutoring w szkole.* Warszawa: Wydawnictwo Difin.

Sarnat-Ciastko, A. 2017. Personalizowanie kształcenia akademickiego – wybrane doświadczenia, potrzeby i perspektywy. *Edukacja – Technika – Informatyka* 4(22): 78-83. <https://repozytorium.ur.edu.pl/handle/item/3447>.

Sitko, M. 2011. Tutoring szansą dla systemu edukacji. *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 4: 27-32.

Waszczuk, J., H. Konowaluk-Nikitin & E. Pawłowicz-Sosnowska. 2022. Zastosowanie metody tutoringu w procesie kształcenia studentów kierunków pedagogicznych w czasie zdalnej edukacji. W: *Individual and Group Learning and Teaching in Traditional and Online Education: Possibilities and Limitations*, 151-158. Biała Podlaska: Akademia Bialska Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II.

Witkowska-Tomaszewska, A. 2011. Czym jest tutoring? W: *Tutoring metoda zarządzania talentami. Z praktyki tutoringu akademickiego*, red. A. Witkowska-Tomaszewska, 13-19. Warszawa: Wyższa szkoła pedagogiczna TWP.

Włodarczyk, R. W. 2019. Tutoring Akademicki W Polsce – możliwości i Wyzwania. *Horyzonty Wychowania* 17(43): 73-83. <https://doi.org/10.35765/HW.2018.174306>.

Wysocki, T. 2011. Mentoring i tutoring akademicki w zarządzaniu jakością kształcenia w szkole wyższej. *Zeszyty Naukowe/Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Społeczna w Ostrołęce* 9: 67-79.

Sylwetki ekspertów Laboratorium Tutoringu

prof. dr hab. Urszula Paprocka-Piotrowska – językoznawca, romanistka, kierownik Katedry Akwizycji i Dydaktyki Języków. Uczestniczka realizowanego w KUL projektu wdrożeniowego „Mistrzowie dydaktyki”. Laureatka przyznawanej przez studentów Nagrody „Lubelski Akant Przedsiębiorczości” w kategorii: „Autorytet Akademicki” (2016). Długoletni praktyk tutoringu akademickiego w zakresie rozwoju osobistego, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnej kompetencji komunikacyjnej, wystąpień publicznych oraz autoprezentacji. Jako specjalista w dziedzinie przyswajania języka, wspomaga studentów w pracy z językiem ojczystym i językami obcymi.

dr hab. Ewa Domagała-Zyśk, prof. KUL – pedagog, anglistka, kierownik Katedry Pedagogiki Specjalnej KUL. Prowadzi regularny lektorat języka angielskiego dla studentów niesłyszących i słabosłyszących oraz tutoring akademicki i personalny dla tej grupy studentów. Uczestniczka kursów tutoringowych w ramach programu „Masters of Didactics”: podstawowego (University Collage of London) i zaawansowanego (University of Groningen). Prowadziła także tutoring akademicki dla studentów i doktorantów KUL, zakończony wydaniem dwóch monografii wieloautorskich zawierających ich teksty. Zainteresowania dydaktyczne: tutoring akademicki i personalny dla studentów z niepełnosprawnościami, wykorzystanie modelu ULD w dydaktyce akademickiej, tutoring akademicki dla studentów zainteresowanych rozpoczęciem pracy naukowej.

dr hab. Artur Bartnik – językoznawca, anglista, uczestnik kursów tutoringowych: podstawowy (University Collage of London), zaawansowany (University of Groningen). Prowadzi zajęcia z wykorzystaniem nowoczesnych metod dydaktycznych, w tym narzędzi cyfrowych, na wybranych zajęciach ze studentami. Specjalizuje się w tutoringu naukowym, rozwijaniu kompetencji miękkich i łączeniu dydaktyki z działalnością naukową.

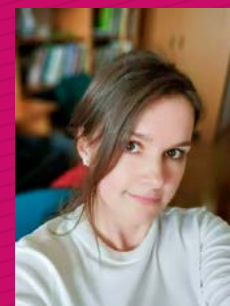
dr Aleksandra Krauze-Kołodziej – italianistka i historyk sztuki. Certyfikowany Tutor i Akredytowany Praktyk Tutoringu. Uczestniczka kursów tutoringowych w ramach programu „Masters of Didactics”: podstawowy (University Collage of London), zaawansowany (University of Groningen). Realizowała pracę metodami tutoringowymi podczas spotkań indywidualnych i zajęć grupowych ze studentami KUL.

Specjalizuje się w metodach wprowadzania elementów indywidualizacji pracy ze studentem na zajęciach grupowych oraz w narzędziach pomocnych w nauczaniu zdalnym.

dr Klaudia Martynowska – psycholog. Wykształcenie wyższe zdobyła w Wielkiej Brytanii, gdzie również ukończyła szereg kursów z zakresu coachingu, terapii. Uczestniczka kursów tutoringowych w ramach programu „Masters of Didactics”: podstawowy oraz zaawansowany (University of Groningen). Realizowała pracę metodami tutoringowymi podczas spotkań indywidualnych i zajęć grupowych ze studentami KUL a także podczas zajęć ze studentami obcojęzycznymi.

Specjalizuje się w tutoringu rozwojowym, opierając swoje działania na diagnozie kapitału psychologicznego studentów oraz wyznaczając kierunek rozwoju osobistego. Z ciekawością i pełnym zaangażowaniem odkrywa świat poznając ludzi z różnych kultur oraz poszerzając rozumienie ludzkich zachowań.

dr Andrzej Gładysz – historyk i muzykolog, uczestnik podstawowego i zaawansowanego kursu tutoringowego na University of Groningen oraz szeregu krajowych szkoleń i kursów. Realizował tutoring akademicki dla studentów KUL, który zaowocował publikacją studenckich prac naukowych i popularyzatorskich oraz prezentacją wyników badań na międzynarodowych konferencjach naukowych.

Jako zawodowy konferansjer preferuje pracę na skrzyżowaniu tutoringu ogólnorozwojowego i naukowego, ze szczególnym uwzględnieniem pracy głosem i dźwiękiem oraz radzenia sobie ze stresem podczas wystąpień publicznych.

